

BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
József-körút 18.

Főszerkesztő: VÉSZI JÓZSEF.
Felelős szerkesztő: BRAUN SÁNDOR.
Kiadja: A SZERKESZTŐSÉG.

Egész évre 14 frt, 1/2 évre 7 frt, 1/4 évre 3 frt 50 kr.,
egy hónapra 1 frt 20 kr.
Egyes szám Budapesten 4 kr., vidéken 5 kr.

Ólomlábak.

Budapest, augusztus 22.

(K.) Szenvedélyes akarat viszi a német császárt előre. Az utolsó pár esztendőben körülbelül meg is szokta már a világ, hogy amikor Németország szándékairól keres tájékozást, csak a császár akaratát figyelje. Mert ott az történik, amit a császár akar. Hogy ez a szenvedélyes akarat valahol össze fog ütközni a németiség valamelyik rétegének érületével, azt régen bizonyosra lehetett venni. S félt csak az volt, hogy a néppel talál összeütközni. Abból komoly veszedelem kekedhetett volna, vagy a német népre, vagy a császárra nézve. De ugy kell lenni, hogy Vilmos császár legkisebb porcikájában is német s nem is gondolhat olyat, ami népének rokonszenves és tetsző nem volna. Az esztendők során elaludt az a kis gunyolódás, amely eleinte szavaihoz és tetteihez tapadt, azóta inkább valami kordialis együttérzés fejlődött ki császár és nép között. Már szeretik egymást s a *Reise-Kaiser* közel van hozzá, hogy népe benne lássa azoknak az elődöknek erőnyeit is, akikkel kezdetben csipkedésből szembe állította. Der *Reise-Kaiser* ma már *der weise Kaiser* is. Csak az időn mulik, hogy *der greise Kaiser* is legyen. A fiatalsága s a mozgékonyága ma már nem vétké, csak jobban szeretik miatta.

A szenvedélyes akarat azonban mégis csak beleütközött valamibe, a nép, mely a császár nagy terveinek műhelyébe lát, megszokta ezt a szenvedélyes akaratot s nem fél tőle. Tudja és érzi, hogy nincs oka tartani tőle. Legalább egyelőre nem. S ha valamikor úgy fordulna, hogy a császár még a népe ellenére is keresztül akarná erőszakolni az akaratát, hát a nép attól sem fél. Sohasem fél a nép. Ellenben bántotta ez a szenvedélyes akarat a porosz junkereket, a német hadsereg gyöngyét s a német nemesség alapját. Ezeknek a junkereknek igen jól esett, hogy a fiatal császár eleinte huzott hozzájuk, szívesen látogatott el körükbe s úgy támaszkodott rájuk politikai téren is, ahogy már az uralkodók szokták. Szerencsésen félre is értették a császárt. Mert tisztelettel közelített hozzájuk, arra magyarázták, hogy a császár el sem lehet nélkülk. S mert hadseregben és hivatalos gépezetben nekik adta a legszebb szerepet, arra vélték, hogy a császár csak őket akarja megnyerni. El is bizakodtak lassankint s egyetlenek voltak, akik a császár ellenére is mertek akarni. Megmutatták ezt már a flotta-javaslat tárgyalásánál is, de akkor még nem vitték kenyértörésre a dolgot s beérték annyival, hogy egyideig fontoskodjanak a császárral szemben. Az utolsó pillanatban aztán leszereltek. A császár pedig, miután a tervei nem szenvedtek miatta, hagyta a junkereket fontoskodni s nem törődött velük. Most azonban a konzervatív junkerek egyszerre az érdekeikben látták magukat megtámadva, mikor a császár a csatorna-javaslatokat vitte a törvényhozás elé. Ez gazdasági érdekekben sérti őket s mentül szívesebben követelte a császár a javaslatok elfogadását, annál jobban ágaskodtak a junkerek. Szombaton le is szavazták a két fontos javaslatot.

Az összeütközés tehát megvan. A császár szenvedélyes akarat a első alkalommal megtört a junkerek egyesült szavazatán. S most talán a junkerek maguk várják legtöbb kíváncsisággal, hogy mi lesz a következése. A császár fog-e megjuhászodni, vagy át akar-e gázolni akaratával a junkereken, akiknek zöméről ismeretes, hogy a hadseregnek gyöngye s a nemzetnek történelmi gerince. Ez az első összeütközés és látszat szerint a császár van

hátrányban. Mert nem a misera plebs-szel akadt össze, melyen egy kis erőszakkal tul is teheti tán magát az ember, hanem a történelmi nemességgel, amelyet idáig maga a császár is elárasztott kegyeivel. Az ilyen ütközés ponton pedig, ha nem is zuzzak magukat össze mindjárt a fejedelmek, de könnyen ott hagyhatják a tekintélyüket. Csak annyi kell, hogy egy kicsit engedjenek, hogy például a konkrét esetben elejtse a császár a kifogásolt csatorna-javaslatokat: s akkor már vége is a legendának, mely az ő törhetetlen akaratáról beszélt. Pedig alig képzelhetni máshol egyéb végét, mint hogy meghajlik a megnyilatkozott többség előtt. A diadalmas junkerek tehát a csatorna-javaslatok leszavazásában talán a nagyon is erős akaratú császár megfélemlését is köszöntik. Hanem éppen itt van az ő tragikus tévedésük. Mert a császár csakugyan szenvedélyesen tud akarni s minthogy ezt a szenvedélyes akaratot nem apró szeszélyek kormányozzák, hanem olyan hatalmas kaliberű tervek, amelyekhez egy élet célját kötötte II. Vilmos: meg fog történni az, amit a kedves junkerek sohasem is hittek volna. A császár meg fogja ragadni a nagy seprőt és eltakarítja akaratának utjából őket: a hadsereg gyöngyét s a nép történelmi gerincét. Igen, az fog történni, hogy egy császár elsöpri utjából a makrancos nemességet.

Akármielyen kicsi okból bizonyára a német császár sem tenné, pedig ugyan szenvedélyesen tud akarni. Nagy, világra szóló tervek megvalósítása veszi csak rá az ilyen meglepő lépésre. De meg fogja tenni. Már visszasietett rezidenciájába s minden jel arra vall, hogy megkezdte a söprögetést a sovány energiájú kormányon s folytatja, ha kell, az egész törvényhozáson. Megfélemlézi ügyét ahhoz a néphez, mely szereti őt s jobban át-

T Á R C A.

Jób szenvedései.

— A Budapesti Napló eredeti tárcája. —

Írta: Nógrádi László.

Még le se szakadt a völgyre, Ipolyra, füzere az éjfél köd, még alig hogy kissé ferdére billent az ég pereme felé a göncöl szokerének rudja, már is hangos a ráhói kocsma környéke. Holnap vásár lesz Losoncon, nagy, országút vásár. Napszállta óta mennek már a kocsik, emberek szakadatlan sorban az országuton, kiabálás, csilingelés, ostorpatogás hallatszik mindenfelé, ijedve bujnak el az erdei madarak mélyen be a sűrűségbe a szokatlan zajra. Nem hallatszik most egy rigófütty, egy gerlebugás, egy kakukkszó se; még a haraszt-susogató pajkos szellőcske is elpihent, mert egy haraszt se mozdul. A felvert nehéz vastag por lomhán lebeg az országút fölött, csak olykor-olykor szakad meg s ömlik le a hegyoldalra a völgybe, mint sötét felhő.

A nyirkos éjszakai levegő rálep az erdő fának koronájára porral vegyesen s olyan ez, mint valami szürke lepedő a hold réeső sugaraiban.

Klájnr jó estvélig kint ült ébren a kocsma ajtóban. Egy-két idegen, messze földi kocsi bért az udvarára, kiket nem ismert Klájnr. Gyanakodva nézi végig arcukat, szelid, kék szeme éles sugarakat csap, lelkükbe hatót, mintha azt kutatná: tudjátok-e, mi háborog bennem, ismeritek-e az én gyászomat? Dehogy ismerik, dehogy...

A lomha sötétes levegőben halványan látszik a hegygerince, az erdős oldal; a völgyfenék

meg egészen homályba vesz. Olyan, mintha feneketlen mélység tátongana, csak az Ipoly vize csillan ki néhol-néhol a sűrű fűzfabokrok közül.

Klájnr mozdulatlan ül a kocsmaajtóban, szeme a sötétséget kutatja, hol árnyak szállanak szakadatlanul gomolyogva le a hegyről a mélybe, a sötét völgybe, mintha küzdelmes harcra vinnának egymással.

A vásáros kocsik tompán dübörögve mennek az országuton, a szöcskék nyirrikálnak, a tücskök élesen kiabálnak a mezősegen. Egyhangú, lélekzibbasztó zenéje ez az éjszakának. Szárnyaira vette a Klájnr ur tusakodásban fáradt lelkét is és elringatva elaltatta.

Az előbukkanó holdfény réesik Klájnr ur arcára és még sápadtabbá teszi. Megiramodik az ég széles mezején egy kis felhő s eltakarja a holdat, — ne bántsa a szenvedő Jób álmát semmi.

Régen szállt álom a szemére, az a nagy éjszaka, melynek vihara letörte kedves virágát, sötét árnyaival elütötte szeméről az álmot. Ó szegény Jób, ó szegény Klájnr ur, nagyobb a te szenvedésed, mint Jóbé: nem halt meg a lányod, csak a lelkén esett halálos seb, melyből piszkos vér csepog a te szivedre.

Klájnr ur ajka körül szelid mosoly játszik, talán a lányába, a tiszta lányába gyönyörködik. Szegény Klájnr ur, hogy ez csak álom... álom!

Ugy éjfél felé két nehéz kocsi dőög be a Klájnr ur udvarára, Bödi Pál, meg Felső Lipták András.

— Hát itt volnánk, mondja Bödi Pál.

— Álszik a Klájnr ur, szól Lipták András, felkopogom, hűvösös a levegő.

Klájnr ur álmát megszakítja a nehéz kocsik zakogása, félálomban hallja is, hogy Bödi Pál

meg Lipták Andris beszélgetnek, de még föl nem ébredt.

— Hagyja kelmed, csitítja Lipták Andrist Bödi Pál, az italt a szür pótolja, hagy aludjon Klájnr ur, még csak éjjel felé jár az idő.

— Majd hoz a lánya, dörmögi Lipták Andris.

A lánya! — végig süvit a levegőn ez a szó s mintha ezer ajakkal kiabálnák a hegyek dörgő hangon bele az éjszakába: a lánya, a lánya... felriad Klájnr ur, forró homlokáról szakad az izzadság, teste remeg. Ajkán még egy pillanatra ott az álom lehelte mosolygás, de a hogy felveti öreg, megtört szeméit, eltűnik az álom minden nyoma. Lába előtt a sötét völgy, hova árnyak szállnak le a hegyről gomolyogva, küzdenek s ni, tusakodva igyekeznek felfelé Klájnr ur felé... ezer kéz nyulik ki a sötétségből, mind feléje, hogy megfogják, hogy levigyék maguk közé.

Eszelösen kap Klájnr ur homlokához, forró az, mint a tűz. Kopogás hallatszik a kocsma ablakon.

— Kisasszony, kisasszony, — szól halkán Lipták Andris.

A Klájnr ur szívet összeszorítja valami, mintha a vére is elakadna, kiáltani szeretne, de csak nyögni tud.

— Fel vagyok én, Lipták Andris uram, — mondja lassan s reszkető kézzel gyujtja meg a gyertyát.

A pislogó gyertyaláng csak halványan világítja meg az ivó belsejét. Reszkető világa végigtáncol a falon s halvány árnyakat lebegtet rajta. Klájnr ur a sötét mellett ül egy rozoga karosszéknél; szalma a fonása, de már rossz, cefatokban lóg le.

érti nagy szándékait, mint a kedves junkerek. Két-három miniszter már alig áll a helyén s komoly telegrammok szerint a kancellár is kívül van már a fellábal. Amiből annyi körülbelül már is bizonyos, hogy a csatorna-javaslatokat nem szándékozik a császár az egereknek odadobni zsákmányul. Azokból törvények lesznek. De éppen azért mi lesz a junkerekből? A hadsereg gyöngyéből? A nép históriai gerincéből? Még a császár nélkülök? Sőt maga dobja el? Idegen nemzeteknek, akik meglehetősen egykedvűséggel várhatják, hogy a császár fog-e a végén a csatorna-javaslatoknak örülni, vagy az egerek — ez a mellékesnek tetsző probléma a fontosabb. Mert messzire szólhat a példa, amit a német császár teremt. És messzire juthat a tanulság, hogy még a junkereket sem szabad kimélni, ha nagy tervek megvalósítása s az uralkodó és nép egységes akaratának beteljesedése forog kockán. Sokszázados előítéletek omolhatnak össze a német példa nyomán. Idáig csak alulról merték félenken vagy mámorosan hangoztatni, hogy a nemességnek is fölötte áll a nép s fölötte a nemzet haladásának szent célja; de mindig hiábavaló volt ez a hangoztatás, mert a nemesség el tudta hitetni az uralkodókkal, hogy ők az igazi nép. Valami ősi, hallgatag frigy volt az uralkodók s a nemesség közt, amely alig engedte meg, hogy szabadon bonthassa ki szárnyait a nép és szent akaratallal siethessen jobb jövője elé. De most felülről jön a támadás. Most a német császár út a nemesség közé, mely a maga ólomlábat erőszakolva mindenkire: a népre is, a császárra is. Erős kézzel vág rendet a lomha junkerek közt és megmutatja, hogy a népet a néppel kell kormányozni, a nemesség ellenére is. Ez pedig nem hétköznapi tanítás. Hogy a német császár szívesen ment a junkerekkel, míg vezetni hagyták magukat, de a népek áll elére, mikor a junkerek nem akarnak előre menni, ez nagy sor. Lám, a császárok is tudnak agitálni a nemesség ellen.

Abban az órában, mikor a német császár félelem nélkül ragadja meg a seprőt, hogy eltakarítsa utjából az ólomlábu junkereket: talán széles e világon megremegnek a nemesség lábai. De friss erő fut a népek tagjaiba. A csatorna-javaslatoktól pedig ki az ördög várta volna ezt a hatást? ...

Bödi Pál, meg Felső Lipták Andris feltett kalapban ülnek a hosszú lócán, az asztal mellett, előttük egy kis üveg, meg egy vastagabb, abból isznak felváltva.

— Fázik-e még? — kérdi Bödi Pál az üres üveg felé bökve.

— Má mindegy, mondja Felső Lipták Andris, ha felköltöttük Klájn urat, ne hiába zavarunk légyen. Még egy fordulóval Klájn ur! Hónap jó vásár leszén.

Klájn ur lassu léptekkel hozza teli az üveget, a gyertya fénye bevilágítja arcát. Bödi Pál figyelve néz rá.

— Hogy ilyen szótalan, mondja a torkát köszörülve, emlékezik-e még, mikor egész éccakán át jó kedved beszélgettünk, — emlékszik-e Klájn ur?

Klájn ur összeráncolja a homlokát, mintha emlékeket akarna felidézni a múltból, régi emlékeket, mikor kedve volt egész éjszaka jó kedvvel beszélgetni.

— Emlékszem, Bödi uram, emlékszem.

— A Klájnne asszony is élt még.

— Az is, az is, mondja nehezen Klájn ur.

— A lánya meg olyan cseperedő kis gyerek volt, dehogy feküdt le, dehogy. Ugy ült a térdén, mint a katoná, mondtuk is, katonalészen ebből, — ebből lesz csak az asszony, ha elgyön az ideje.

— Haj, de eleven szerzet volt, mán az igaz, vélekedik Felső Lipták Andris is. Merre is járt, a rokonoknál?

— Ott! mondja szárazan Klájn ur.

Csendesség támadt erre. Bödi uram neki könyököl az asztalnak, Lipták Andris bólogat, nyilván fejébe ütött a szesz, Klájn ur a kezébe hajtja arcát, meg kinéz a nyitott ajtón a sötétes völgybe.

Valami pattan a szobában, talán az asztal, talán a szekrényben, mert megereszkedik hirtelen a nedves, ködös levegőtől. Élően hangzik a pattanás. erre mindhármán felütik fejüket.

BELFÖLD.

A váci püspökség. Schuster Konstantin utódjának személyére nézve többféle kombináció merült fel. Volt szó egyik-másik egyházfejedelem áthelyezéséről is, de ez legyőzhetetlen akadályba ütközik a római kuriának néhány év óta elfoglalt álláspontja miatt, amely szerint a főpásztor és hívei között való kötelék sokkal szorosabb, semhogy egy kedvezőbb javadalomért felbontani szabad volna. Kombinációba vették azután *Belopotoczky* Kálmán tábori püspököt, aki az udvarnak kedves embere és gróf *Széchenyi* Miklós jaáki apátot. Legujabban pedig, mint *Esztergom*-ból értesülünk, *Kohl* Medárdot emlegetik, mint a hereceprimás jelöltjét. Ez a jelölés sokféle találkozik szimpátiával. Ma még nem lehet tudni természetesen, hogy melyik kombinációnak mennyi az alapja, csak az bizonyos, hogy az új püspök kinevezése már nem fog soká késni.

Darányi munkáügyi reformja. A földmívelésügyi miniszter törvénytervezetet dolgoztatott ki, amelynek értelmében a mezőgazdasági munkásközvetítés országosan szervezetenék. A törvénytervezetet a miniszter megküldötte az összes gazdasági egyesületeknek bizalmas hozzászólás céljából. A beérkező válaszok után a földmívelésügyi minisztériumban megfelelően kidolgozzák a törvényjavaslatot s a miniszter lehetőleg az ősszel a parlament elé terjeszti. A földmívelésügyi miniszternek ezenkívül még két munkástörvényjavaslat van készülőben, az egyik a cséplő- és munkás-vállalkozók, a másik a gazdasági segédmunkások jogviszonyainak szabályozásáról szól.

Képviselőválasztás. A *bethleni* kerületben ma gróf *Bethlen* Balintot egyhangulag képviselőnek választották. Gróf *Bethlen* a mult országgyűlésen nemzetipárti képviselő volt. Az országgyűlési nemzetipárt beolvadása után ő is belépett a szabadelvűpártba. Benne a Ház egy szimpatikus tagját nyeri vissza.

A Magyar Államvasut főlésége. Az Államvasutak igazgatósága augusztus 18-dikán ötszázezer forintot szállított be pénztári feleslegeiből a magyar királyi központi állampénztárba. A folyó évi beszámítás eddig 8½ millió forintot tesz.

Állami segélyezések. A törvényhozás évenként nagyobb összeget szavaz meg a görög keleti s szerb egyházközsegek javadalmasására. Ebből az összegből legutóbb a buda-kalázi görög-keleti egyház 60, az obovovasi és szentendrei görög-keleti egyház 100—100 forintot kapott a vallás- és közoktatásügyi minisztériumtól.

— Éjfél vagyon, mondja Bödi Pál, a lelkek járása. Lipták Andris mezemeli a kalapját s révedező tekintettel néz végig a szobán, Klájn ur is összerenzen s hirtelen a nyitott ajtóra tekint. Kint mintha világosabb volna, mint azelőtt. A hold kibukott a felhők mögül s ezüstös sugarával beszötte a mezőt, erdőt, völgyet. Világosabb van, de az árnyak nem szálltak el. Ott táncolnak végig a völgyön, most már úgy látszik, mintha egy egy egészen felpalakodott volna s itt nézegetne be a kocsmajtón.

Klájn ur mereven néz ki, látja, hogy lebeg el egy-egy surranva előtte. Ijedve fordítja el a fejét. Hiába minden, itt vannak már azok mindenütt. Egy ott néz be az ablakon, a másik a szögletben guggol, amott is lebeg valami. Hídeg fut át a Klájn ur hátán, mintha hűvös szellő csapta volna meg. Hátra fordul... ott is, ott is.

Bödi Pál megszólal megint:

— Hej régen volt az, mikor még itt beszélgettünk, ugy-e Klájn ur? Jobb idők, szebb idők, hej, hej.

Lipták Andris is felüti fejét, a kalapot mélyebben a szemébe huzza s csak úgy dörmögi: jobb idők, hej, hej.

Klájn ur nem szól semmit, összeszorítja a szívét valami különös fájdalom. A Bödi Pál egyszerű sóhajtása mint a vihar szele csapott lelkébe, felkavarva mindent... jobb idők, szebb idők... Az ajka rezeg csak.

— Hát nem igazam van? mondja Bödi Pál — s mérgesen teszi öklét az asztalra. Hát nem igazam? Éccaka most az életem.

— De biz igaz, igaz bizony, mondja Lipták Andris.

— Ha rini akarok, itt a két lovam, arra dölhetek, nincs, akinek panaszoljak — — nincs... a feleségem, a lányom a főd alatt. — — Istenem, istenem. Így beszél Bödi Pál s nagy teste szinte remeg. A kalapot is levezi fejről, most látszik csak, menni ránc van ott. — Nincs sen-

KÜLFÖLD.

A Dreyfus-pör végtárgyalása.

(Tizenharmadik nap.)

— A *Budapesti Napló* kiküldött tudósítójától. —

Rennes, augusztus 22.

Labori ma, kilenc napig tartó szenvedés után megjelent a haditörvényszék termében és átvette a védelmet, amelyben addig *Mornard* helyettesítette. De nemcsak védői tisztét foglalta el ismét, hanem valóságos kezdő vette az egész tárgyalás vezetését. Mintha nem is lett volna ott az elnök, ő egymaga fakgatta a tanukat és már az első napon, még összetörtén és kimerülten a kiállott fájdalmas betegségtől, kínos zavarba hozta keresztkérdéseivel az affér titkos mozgatóját, *Mercier* tábornokot. A nagy intrikus azzal palástolta meghökkenését, hogy folyvást *mosolygott*, de Laborinak egyetlenegy kérdésére sem felelt.

A súlyos sebéből fölépült védő, aki még sápadt volt, amint a helyét elfoglalta, elemében érezte magát s annyira belemeledgett a kérdésbe, hogy kipirult az arca, amikor *Mercier* sarokba szorította és a végén maró gunynyal mondotta, hogy egyelőre elég lesz mára ennyi, de még temérdek sok a kérdezni valója, jöllehet előre tudja, hogy a tábornok azontul sem fog válaszolni. Még a katonai bírák egynémelyike is nevetett ezen a csipős megjegyzésen, *Mercier* pedig megsemmisülten ment el a tanuk korlátjától.

A mai tárgyalás megmutatta, hogy kiknek állott érdekükben Laborit eltenni láb alól. Akik fölbérelték az orgyilkost, jól tudták, hogy Labori micsoda lesújtó bizonyítékokat rejteget irattáskájában. Ma egyelőre csak kettővel állott elő. Két levelet olvastatott föl Labori. Az egyikben szó van arról a *Lajoux* nevű ügynökről, aki állítólag a vezérkarnak felajánlotta a Dreyfus bűnösségének kétségtelen bizonyítékait. Legalább azt mondják a tábornok-tanuk. Nos, erről a *Lajoux*-ról bebizonyította Labori, hogy a vezérkar visszaélt az ő nyomoruságos helyzetével és *Brazília*-ba küldötte, havonként kétszáz frankot is juttat neki, csakhogy *hallgasson*, mert *Lajoux* összeköttetésben volt *Cuers* ügynökkel és sokat tudna beszélni arról, hogy a német nagykövetség nem is hallott Dreyfus létezéséről, Berlinben Dreyfust ártatlannak tartják, mert a német kormány csakugyan megszerzett minden titkot, amit csak akart, de nem Dreyfus utján, hanem egy másik francia tisztól.

kim, kiáltja és erős öklével lecsap az asztalra, hogy szétfecesen az a két csillogó csepp, ami az arcán fényes barázdát színtva perüdt oda, a gyertya is szinte felbillen, úgy rázkódik az asztal.

— Adok, veszek, gyűjtök, gyötöröm magam, kinek? kiabálja tovább Bödi Pál, — de hát kinek? árva vagyok, elfacsarodik a szívem — Klájn ur, kegyelmednek legalább van lánya, van öröme véséngére, van, aki majd lefogja a haló szemét.

Klájn ur merően nézi Bödi Pált, akinek szavára mintha megsokasodtak volna az árnyak.

— Igaz, igaz, mondja, van lányom, óh, óh s kezébe temeti arcát, az égő, forró homlokát.

— Italt még! kiáltja a haragtól rekedten Bödi Pál, italt még!

— De Bödi uram, mondja akadozva Lipták Andris, talán vásár leszén holnap, vásár.

— Hát légyen, nem bánom, senki se kéri számon tőlem, mit csináltam, — óh édes gyönyörűségem lányom, nem kérsz vásárról, gyöngyöt, kalászt.

Szólna még Bödi Pál többet is, de a keserűség elfacsarja szívét, erős, szaggatott zokogásba tör ki, széles melléből szinte zugva jön a hang, nagy, esetlen kezeivel eltakarja arcát, szemét, úgy foly végig a tiszta könnyü durva kezén.

Lipták Andris mámorosan, bámulva néz hol Bödi uramra, hol a teli üvegekre, Klájn ur meg csendesen a szögletbe huzódva, fuldokolva zokog a sötétségben.

— En is siratok, siratok — nyögi, de senki se hallja.

A sok ital fejébe szállott Bödi meg Lipták uramnak is. Egy ideig lármáztak, verték meg az asztalt, de azután szépen elesenededtek. Bödi uram a nagy kiabálásba elfáradt s zugoló lelke lecsendesült, rádőlt ő kelme a lócára s áldott békével elaludott. Lipták Andris se igen gondolt a vásárra, nagyon sok volt a szesz, addig könyö-

Ezt a Lajoux-t Henry üldözte ki Braziliába, miután előbb sokszor elesukatta, hogy megfélemlítse. És erről az ügyökről azt mondták a Dreyfus vádlói, ma is azt állította róla Rollin őrnagy, hogy kétségtelen bizonyítékai vannak a szerencsétlen kapitány bűnösségéről, sőt fel is ajánlotta azokat a vezérkarnak.

Amikor ezt a szenzációs levelet felolvasták a katonai bíróság meg a közönség elbámulva nézett Laborira, hogy mit tartogat még abban az irattárcában, ahonnan ez a leleplezés előkerült: Labori sietett kibaszni a hatást és megkérte az elnököt, hogy engedje felolvasni azt a levelet is, amelyben a hadügyminisztérium értesíti a külügyminisztériumot arról, hogy Lajoux közönséges tolvaj, gazember.

— És ez a tolvaj, gazember havonként kétszáz frankot kap a hadügyminisztériumtól, csak-hogy hallgasson és Braziliában maradjon! — szolt Labori.

Aztán megint Mercier nyaka körül húzta szorosabbra a hurkot: egyszerre csak azzal a kérdéssel fordult a volt hadügyminiszterhez, hogy honnan vette a Schneider-féle hamisított levelet s egyáltalán hogyan kerülnek hozzá a titkos dossier okmányai?

Mercier egy árva szóval sem válaszolt.

A többi tanura aztán nem is hederített Labori. Egykedvűen rendezgette az írásait és beakasztotta a börtönkájába, amelyet a merénylőkör el akartak tőle rabolni a menekülő orgyilkos einkostársai.

Ezek a sötét alakok, akiket arra béreltek föl, hogy bármi módon némissák el Laborit, ma megint életjelt adtak magukról: két gyanus külsejű dobozt küldtek Laborinak, aki azokat átadta a rennesi tüzérségi iskola parancsnokának, hogy vizsgálja meg, nincs-e bennök pokolgép. A rendőrség, amely idestova két hete olyan eredményesen üti bottal az orgyilkos nyomát, hasztalan kutatja, hogy ki küldötte Laborinak a két dobozt.

*

Páris, augusztus 22.

A közvéleményt még mindig csak a Schneider-Panizzardi-ügy foglalkoztatja. Ma az egész városban szeltében beszéltek, hogy gróf Wolkenstein nagykövet félbeszakítja szabadságát és visszatér Párisba, a Schneider-affér miatt. A *Matin* már azt is újságolta, hogy Schneider és Panizzardi provokálták Cuignet-t. Hamarosan megjött rá a cáfolat három helyről is. Hivatalosan közzétették, hogy Ausztria-Magyarország párisi nagykövetének eszéigában sincs abbahagyni nyaralását; majd

kölgetett az asztalra, míg le nem esett. A földön fekszik végignyulva keresztbe a szobán, nagy eszmájával olykor-olykor rug egyet az asztalon. Mely szuszogásuk belevegyül az éjszaka esendijébe. Klájn ur álmatlanul virraszt a rossz fa-széken, nézi Bödi Pált, meg Lipták Andrist, hogy aludnak, milyen békességgel. Ő is lezárja szemét, de aludni nem tud, az árnyakat mindenütt látja.

Odanéz hát a gyertya lángjába, félre se mer pillantani, mintha attól félne, hogy ott valakit lát.

A gyertya tövig égve pislog az asztalon, vérvörös világot vet, nagyokat lobban, meg lecsoppad, aztán susorog, s mintha valaki ráfújott volna, hirtelen elalszik. Egyszerre szétszaladnak az árnyak, megtöltik a szobát, minden kis zugot. Klájn ur összerázkodik, feléjük suhint a kezével kétszer is, hogy elűzze őket. Nem lehet. Felugrik s kiül az ajtóba a küszöbre.

Eppen nyugszik a hold, vörös képe belefekszik a hegyhorpadásba s úgy hunyókál álomra. Csend van, a tücsök- s szöcskedal elhallgatott, kosi is alig megy az országúton, csak egy-egy elkésett. Az udvar is esendes, csak a Bödi uramék lovai prűszkölnék olykor-olykor. Eg és völgy mindjobban elsetétednek, összekuszálódnak az árnyak. A köd már leszakadt a völgyre s fehér cafatokban szállong a völgy fenekén.

Klájn ur fásult tekintettel bálul maga elé, a hűvös levegő jól isek forró homlokának, kissé lecsillapodik, de csak egy pillanatra, mert megint a lelkebe nyilallik a Bödi Pál szava.

— Van lányom, van, — volt, nyögi fájdalommal. Egy sir befödve, egy sir nyitva — mondja szagatatlan s megint feltámadnak az árnyak. — Szállnak, onnan szállnak ki, zokogja s ellödi a szemét.

A völgyfenéki köd megszakad, mert a hajnal harmathozó szele kilopakodott az erdőből már és susogva surran el az ipolyi füzesek, bokrok között, pajkosan neki akad a kőnek.

Rómából jelentették, hogy Pannizzardi ezredével a hadgyakorlatokra indul és semmi kedve sincs ahhoz, hogy Cuignet-vel megverekedjék; Schneider ezredes pedig, aki tegnap Emsből ideérkezett, azt mondtotta egy újságírónak, hogy legföljebb rágalmazás miatt vonná felelősségre Cuignet-t, de nem érdemes.

A világra szóló diplomáciai botrányt szinte háttérbe szorítja az egyesült monarchista-nacionalista-antisemita tábor titkos mozgalma, amely veszedelmesen sodorja a köztársaságot a teljes felfordulásba, az anarkiába.

Ha a kormány idejekorán nem lesz ura a helyzetnek és nem csinál erős kézzel rendet, könnyen megeshetik, hogy nem akad kabinet, amely a mostaninak a mulasztását helyrehozhassa.

A monarchista és a nacionalista képviselők minden áron kényszeríteni akarják Waldeck-Rousseaut a kamaráknak időelőtt való egybehívására. Az 1875. évi július 16-iki alaptörvény értelmében ehhez mind a két kamarának az abszolút többsége szükséges, az egyesült nacionalista-monarchista-antisemita tábor pedig nem tesz ki ennyit — mind így. Csakhogy az agitáció egyre nagyobb hullámokat ver és a kormány tétlenül nézi a veszedelmes mozgalmat.

* * *

A rennesi tárgyalásról és a franciaországi eseményekről a következő részletes tudósítások számolnak be:

A tárgyalás.

Rennes, augusztus 22.

A tárgyalóterem egészen megtelt. A hangulat rendkívül élénk, mert Laborit várják, aki ma újra elfoglalja helyét a védők asztalánál. Felesége a hallgatóság között van és a közönségből sokan hozzásietnek és szerencsét kívánnak neki. Tudakozódnak a legutóbbi napokról s Laborin elmondja, hogy a merénylő golyóját még nem vették ki, férje hátában van, mert eltávolítása még továbbra is ágyához szögezte volna a sebesültet. Állapota azonban általában kielégítő és semmi sem akadályozza védői tisztében.

Egyszerre nagy mozgás közben belép Labori s abban a pillanatban hatalmas taps és éljenzés hangzik föl. Ez a jelenet felejthetetlen marad az összes jelenlétőknek.

Labori, aki még sápadtnak és betegesnek látszik, meghatva fogadja a szerencsekívánatokat s jobbra-balra hajlongva, köszöni meg a tüntetést. Az összes tanuk kezét fogják vele, még Mercier tábornok is. Labori elfoglalja helyét a védők asztalánál,

szétszakítja s magával viszi hegynek, völgynek lopvást. Ni, egy falatnyi, csak olyan, mint a Perze néni fűhordó abrosza, éppen a Klájn ur felé uszik. A szürkés sötétben sajátságosan lebeg felfelé a hegyoldalon.

Klájn ur letekint a völgybe, a völgybe, hol a befödött sirja van, a völgybe, hol a kis lánya szaladozott, mikor még fehér volt a ruhája, — óh, oda, honnan beteg lelke árnyakat lát szállani feléje, kik le akarják vinni a sötétebe... az örök sötétségbe. Oda néz le, s a mint látja a felfelé lebegő ködöt, elborul a szeme, a lelkét elfogja valami csodás ízézet, mintha száz karral szoritának a testét, fáj, fáj nagyon, eszelősen ugrik fel, beszalad a szobába, nagyot kiált s leesik oda, hol Lipták Andris fekszik. Mintha a hegy dült volna rá, lenyomja valami... A zajra Lipták Andris ijedve ugrik fel, Bödi Pál is felébred s nagyokat ásitva kiáltja:

— Mi az, mi az, Lipták uram?

Lipták Andris felelni se tud az ijedségtől, valamit érez a lába alatt, de nem tudja, mi legyen.

— Klájn ur, Klájn ur, kiabálja, gyertyát, hamar gyertyát!

Jó idő telik el, míg Klájn urat feltámasztják a földről.

— Semmi, semmi, mondja, elszunnyadtam, leestem, öreg az ember.

— Hát a lánya hol van, igaz, a lánya, egy kis dörzsölés, jobban érte majd ő, mondja Bödi Pál.

— Alszik, szegény, alszik, fel ne költsek, megjedne, — alszik, hebegi Klájn ur s reszkette ül le a karos székre. Feje lehajlik a mellére fáradtan, nem is hallja, mikor Bödi Pálék szekeré kidőög az udvarból... A kelő hajnalpr bevilágítja a szobát, hol Klájn ur lecsukott szemmel alszik, az ajka mosolyog, mintha mondaná: alszik szegény, ne bántás... alszik!

asztán újra Mercierhez fordul s néhány percig beszélget vele.

Hetedfél óraker megjelennek a bíróság tagjai s néhány pillanat mulva bekisérik Dreyfust, aki Labori látásán való örömet nem tudja palástolni. Székén minduntalan hozzáfordul s újra meg újra kezét szorít vele.

(Labori üdvözlése.)

Jonaust elnök, egy kis kéziratot tartva kezében, a következő beszéddel nyitja meg a mai tárgyalást:

Engedje meg, hogy itt nyilvánosan kifejezzem önnek a katonai bíróság egyöntetű érzelmeit ama gyalázatos merénylet fölől, amelynek ön majdnem áldozatává lett. Ez a gaztet mindenütt, de különösen a katonai bíróság tagjaiban mély fölháborodást és undorodást keltett. Boldogok vagyunk, hogy nem járt önre nézve azokkal a súlyos következményekkel, amelyekről az első pillanatban tartani lehetett, és hogy az eszes és odaadó ápolás lehetővé tette önnek, hogy ma újra elfoglalja itt a helyét a védők asztalánál. Távolaradását őszintén sajnáltuk volna.

Labori föláll, hogy köszönetet mondjon. Jonaust ezredes int neki, hogy ne fárassza magát; de ő mégis elkezd beszéden, megindulástól átrezgett, éres hangon. Meghatottsága olykor annyira erőt vesz rajta, hogy szinte vissza kell fojtania könnyeit. A bírakat az érzéseknek ez a kitörése és drámai hanghordozása különös áhítattal tölti el és néma csönd üli meg Labori szavai alatt az egész termet:

Tisztelt elnök ur, tisztelt katonai bíróság! — így szól Labori. — Engedjék meg, hogy az elnök ur szavaira, melyek engem mélyen meghatottak, néhány szóval válaszoljak. Önök érteni fogják, hogy mennyire fáj, amikor abban a pillanatban talált a golyó, amikor már közel voltam ahhoz, hogy végre teljesebben menni lássam álmatot, hogy ezt az ügyet egész terjedelmében katonák-ból álló bíróság tárgyalja, ahogyan most történik. Önök velem együtt fogják érezni azt az örömet, mely most engem eltölt. Hálás köszönetet mondok a katonai bíróságnak, a kiváló férfiak egész seregének, barátainak, karársainak és mindazoknak, akik engem becsülések jeleivel elársztottak. Most újra elfoglalom helyemet a tárgyaláson és pedig csöndesen, nyugodtan, inkább hogy kövessem, semmint hogy részt vegyek benne. Kevesebb tevékenységet hozok ugyan magammal, de bizalmam azért nem csökkent meg az igaz ügy diadalát iránt. Önök velem együtt fogják érezni, hogy milyen fontos nekem az az érzés, hogy kötelességem újra teljesíthetem. Folytassuk tehát a tárgyalást, amelyből világosságnak és igazságnak kell fakadnia, mert a filozófussal azt hiszem, hogy a tévedésnek mindig több része volt az emberi dolgokban, semmint a rosszakaratnak és a rosszhiszeműségnek. (Élénk helyeslés.)

Labori kissé kifáradtan foglalja el újra a helyét, aztán így szól az elnökhöz:

— Meg fogja engedni, hogy még néhány tanuhoz kérdést intézzek?

Az elnök (barátságos fejbölintással): Bő alkalmat fogok önnek erre nyújtani.

Azután folytatják a tanuk kihallgatását.

(Grenier prefektus vallomása.)

Az első tanu Grenier, volt prefektus, Walsin-Esterházy egykori bizalmas barátja. Vallomását egy levél felolvasásával kezdi, amely levélben Esterházy azt írja, hogy Henry az ő lekötöztetése és adása. A levélből kiviláglik, hogy Esterházy és Henry sok éven át baráti viszonyt tartottak. A tanu elmondja, hogy Esterházy többször beszélt neki Henryről, mint testi-lelki barátjáról, akiben föltétlenül bízhatik. Mikor Esterházy be akart lépni a minisztériumba, Grenier volt az, aki érte Bülöt hadügyminiszternél Jules Rochesal együtt közbenjárt. Grenier fia és Jules Roche együtt mentek el Billothoz, aki dühre foryant és Esterházyt nyomorult gazembernek és banditának mondta. E jelenet után Grenier fölkereste Esterházyt és megmondta neki, hogy közbenjárásának nem volt sikere.

— Miért? — kérdezte Esterházy.

— Ugy látszik, — felelte neki Grenier — hogy valaki akadályokat gördít az ön útjába s ez a valaki, ha nem csalódom, Henry.

Erre Esterházy ezt felelte:

— Ez teljességgel lehetetlen azok után, amikor én Henryért tettem.

(Egy ösztöndíjas család levelei.)

A következő tanu Rollin őrnagy, akit az elnök diskrecionárius hatalmával fogva idéztek meg s akinek arról kell vallania, hogy miért küldték Lajoux ügynököt Braziliába.

Labori: Mondja meg a tanu, vajjon Lajoux volt-e az az ügynök, aki a vezérkarnak okmányokat kínált a Dreyfus-ügyről?

Rollin: Igen, ő volt az.

Labori: A hadügyminisztérium ebben az esztendőben *Lajoux*tól levelet kapott, amelyben hivatkozik a hírszerző hivatalnak tett szolgálataira s azt mondja, hogy *Henry* áskálódása miatt volt kénytelen a minisztériumot elhagyni, mert megtudta, hogy *Lajoux* reprodukálta *Cours* úgynöknek nyilatkozatait, amelyek szerint a német kormány *abszolúte semmit sem kapott Dreyfustól* s hogy *Dreyfus* föltételelül ártatlannak hiszi annál inkább, mert a német kormány az összes kívánt fölvilágosításokat a hadügyminisztériumban alkalmazott tisztektől kapta. *Lajoux* még azt is mondta, hogy *Henry* őt akkor kidobta a minisztériumból, becsukatta s rákényszerítette, hogy Braziliába meneküljön. *Lajoux* még azt mondta, hogy boldog volna, ha visszatérhetne Franciaországba, habár a vezérkar Braziliában való tartózkodása idejére havonként kétszáz frank nyugdíjat fizet neki.

E levél felolvasása leirhatatlan szenzációt kelt. **Labori** azt mondja, hogy még egy másik, szintén rendkívül érdekes levelet fog fölolvadni, amelyet a hadügyminisztérium a külügyi hivatalhoz intézett s amelyben a hadügyminiszter *Lajoux*zt aljas gazembernek és csalónak mondja.

Labori azután a következő kérdést intézi *Rollin*hoz:

— Mit gondol ön, miért fizet a kormány nyugdíjat egy aljas gazembernek és csalónak?

Rollin: Azt hiszem, hogy humánus okokból. (Nagy derűtség.)

Labori (a bírósághoz fordulva): A bíróság ezt a feleletet bizonyára kellően fogja méltatni.

(A sarokba szorított *Mercier*.)

Labori azután a nevek mellőzésével a *Schneider-féle hamisításra* vonatkozólag azt kérdezi, vajjon ez a levél francia nyelven volt-e írva.

Rollin: Németül volt fogalmazva.

Labori: Akkor azt kell kérdezmem, hogy ki felelős a fordításért?

Carrière kormánybiztos: Ha ezt az ügyet tovább akarnák feszegetni, akkor kérem fogom a nyilvánosság kizárását.

Labori: Erre nem lesz szükség, mert nem fogok neveket említeni. (*Rollin*hez.) Legyen szives határozottan megmondani, hogy ki felelős a fordításért.

Rollin: Én nem vállalhatom magamra a felelősséget, mert nekem semmi dolgom sem volt a fordítással.

Labori engedelmet kér, hogy *Mercier* tábornokhoz kérdést intézhessen.

Mercier föláll helyéről és a tanuk sorompójához lép.

Labori: Tudni óhajtanám, hogy milyen joggal tartja ön magánál a levél másolatát.

Mercier megtagadja a választ.

Labori: Hisz ön már nem volt hadügyminiszter, amikor ezt az okmányt fölmutatta. Mily joggal volt ön tehát ez okmány birtokában, mely államtitkok volt?

Mercier nem felel.

Labori: És mily joggal volt a titkos iratcsomó birtokában?

Mercier zavartan hallgat.

Labori: Követelem a hivatalos felelősség megállapítását s konstátálom, hogy ezt megtagadják tőlem. Fentartom magamnak, hogy minden alkalmas intézkedést megtegyek.

Azután bejelenti, hogy több kérdést fog intézni *Mercier*hez, amelyekre, amint felteszi, a tábornok nagyrészt nem fog válaszolni. (Mozgás.) De legalább annyit meg fog mondani, hogy ki felelős a fordításért?

Mercier: Magamra vállalom a fordításért való felelősséget.

Labori: Köszönöm, de konstátálnom kell, hogy valamivel kényesebb kérdésben lehetetlen választ kapni. Még csak azt kérdezem *Mercier* tábornok urtól, vajjon egyáltalán valamennyi okmány az ön őrizete alatt van-e?

Mercier erre a kérdésre is megtagadja a választ.

Labori azután fölszólitja *Rollin*t, hogy adjon részleteket arról, miért viseltetett a vezérkar oly feltétlen bizalommal *Gueney* rendőrök iránt, aki állításait semmivel sem tudta igazolni.

Rollin: Erről mit sem tudok.

Dreyfus *Rollin* tanuvallomásának avval a részével foglalkozik, mely az 1894. évben *Dreyfus*-nál tartott házkutatásról szól.

— Kivétel nélkül mindent lefoglaltak, — ugymond *Dreyfus*.

Elnök: Nem hiányoztak egyes lapok az ön hadiiskolai füzeteiből? Ezt észlelték.

Dreyfus: Nem, 1894-ben nem. (Mozgás.)

(*Labori* mint vádló.)

A fentebbi drámai jelenetről egy másik tudósítónk a következő képet rajzolja:

Labori: Elvállalja-e *Rollin* őrnagy a felelősséget az 1894. november 30-iki hamisítvány (a *Schneider-féle* jelentés) francia fordításáért?

Carrière kormánybiztos: Ha erre a térre akar lépni, titkos ülést kell tartanunk.

Labori: Boesánat! *Mercier* tábornok hozta ezt először szóba és elvállalt kötelezettségünk ellenére meg is nevezte az attasé; de én ismétlem a kérdésemet a nélkül, hogy megnevezném őt.

Rollin: Nem az én dolgom, hogy erre feleljek.

Labori: Azt kihez intéztem a kérdésemet?

Rollin: Azt nem tudom.

Labori: Mi értéke van annak az iratnak, ha senki sem vállalja el érte a felelősséget?

Rollin: Azt majd ön ítélje meg.

Labori: Hogyan jutott *Mercier* tábornok ehhez az irathoz.

Mercier (a helyéről): Erre nem vagyok köteles felelni.

Labori: Ön megesküdt, hogy megmondja a teljes igazságot. Tisztelettel ragaszkodom a kérdéshez.

Mercier: Nem felelek direkte, de elvállalom a felelősséget a fordításért.

Labori: A hivatalos felelősséget ön el nem vállalhatja, mert ön 1897-ben nem volt hadügyminiszter. De egyáltalában azt kérdezem öntől, hogyan jutott ön a titkos iratcsomó összes auktáinak a birtokába? Itt államtitkok elárulásának a vétsége forog fenn.

Jouaust elnök: Később majd lesz alkalma *Mercier* tábornokhoz kérdéseket intézni. Intézzük el most *Rollin* őrnagyot.

(*Bertin-Mouro*t vallomása.)

A következő tanu *Bertin-Mouro*t alezredes, aki alatt *Dreyfus* szolgált.

Bertin-Mourot élesen kritizálja *Dreyfus* karakterét és szolgálatait s azt mondja, hogy *Dreyfus* 1894-ben hazafiatlan nyilatkozatokat tett. A tanu előadja, hogy *Dreyfus* bűnösségéről akkor győződött meg, a mikor látta, hogy a vádlott *Bertillon* vallomására zavarba jön. (Derűtség.) A tanu előadja még, hogy *Dreyfus* elitelésének napján meglátogatta *Casimir-Périer* elnököt.

Általánosan föltűnik, hogy a tanu ezt az előadását gnyos megjegyzésekkel fűszerezi. Azután rátér *Scheurer-Kestner*re, a kinek lojalitását elismeri, de megjegyzi, hogy *Scheurer-Kestner* oly keveset tudott az ügyről, hogy kénytelen volt a tanutól fölvilágosítást kérni.

Egy katonai bíró: Mődjában volt-e *Dreyfus*-nek, hogy a hivatalban levő szekrényeket és asztalfiókokat kinyissa?

Dreyfus (be sem várva a tanu válaszát): Óh, igen.

A jegyző fölolvassa *Scheurer-Kestner* levelét, amelyben elmondja, hogy milyen okok győzték őt meg *Dreyfus* ártatlanságáról.

Bertin-Mourot: *Scheurer-Kestner* okai engem nem tudtak meggyőzni.

(A pompes funèbres-huszár.)

A következő tanu *Terret* köztársasági gárdista, egy *Entreprise des pompes funèbres* alkalmazottja. Ez a tanu, akit *Quesnay de Beurepaire* állított elő, elmondja, hogy egy izben, amint egyszer váratlanul a negyedik osztályba belépett, ott találta *Dreyfus*t, aki egy polgárember társaságában egy okmányt tanulmányozott. Tanu azt hiszi, hogy az okmány a fedező csapatok szállítására vonatkozott. Sajnálja, hogy ezt a tényt nem közölte 1894-ben, de nem akarta főnökeit gyanúsítani.

Demange: *Gonse* tábornok egészen más-ként adta elő azt a körülményt, amelyről önnök tudomása van. E szerint ön bement abba az irodába, amelyben a mozgósításra vonatkozó iratok vannak elhelyezve. *Dreyfus* abban a szobában ült és olvasott s megfelelő távolságban még egy másik ember is ült. Hogyan van az, hogy ön csak ma áll elő, miután őt évig hallgatott?

Terret hallgat.

Dreyfus: Lelkemnek egész erejével tiltakozom e gyalázatos hazugság ellen. Sohasem voltam a minisztériumban a hivatalos órákon kívül és sohasem fogadtam polgárembert hivatalomban, ahol mindenki szabadon járhatott és kelhetett.

Az elnök több kérdést intéz a vádlotthoz, amelyek mind *Dreyfus* munkaidejére és azokra a nehézségekre vonatkoznak, amelyekkel valakinek az irodába való bevezetése járt.

Demange fölolvass két levelet *Gonse* tábornoktól, aki megerősíti, hogy bárki bemehet a hadügyminisztériumba.

Dreyfus: Ebből az következik, hogy vannak emberek, akik nem alkalmazkodnak a szabályhoz.

Demange: S ebből az is következik, hogy vannak emberek, akiknek semmi keresni valójuk sincs a minisztériumban s mégis bemehetnek és okmányokat lophatnak.

Egy hozzá intézett kérdésre *Bertin* őrnagy azt mondja, hogy *Dreyfus* ő vezette be a keleti vasutakra vonatkozó munkálatokba. Eleinte *Dreyfus* nagy érdeklődést tanúsított ez iránt, de később nagyon elhanyagolta. Közreműködése egészen jelentéktelen volt. Szolgálati beosztása lehetővé tette *Dreyfus*-nek, hogy a keleti vas-

utakon háború esetén való csapatállásra vonatkozó kérdéseket megismerje és hogy tényleg nagyon jól ismerte, azt bebizonyította azzal, hogy egy később belépett katonatisztnak előadást tartott ezekről a dolgokról. *Bertin* aztár helyesbíti *Picquart*nak néhány vallomását *Scheurer-Kestner*re vonatkozólag, akit lelkiismerete sugallatát követő becsületes embernek tart. *Dreyfus* munkáiról azt mondja a tanu, hogy nagyon érthetőnek találja, hogy *Dreyfus*-nak *Cuignett* fölvilágosítását kellett kérnie a keleti vasuti hálózatról, de viszont sehogysem tudja megérteni, mi szüksége lehetett *Dreyfus*-nak az összes vasuti hálózatokra vonatkozó adatokra. Ő sohasem utasította *Dreyfus*t, hogy ezeket az adatokat megszeresse.

Az elnök kérdésére azt válaszolja a tanu, hogy a rajzok az irodájában szekrényekbe voltak zárva. *Dreyfus* ismerte azt a jelszót, amelylyel ezek a szekrények kinyithatók voltak. A tisztek fél 2 és 2 óra között jöttek az irodába.

Bertin azután elmondja *Scheurer-Kestner*rel való találkozását, aki kijelentette előtte, hogy az ügyről semmit sem tud, sem *Dreyfus* javára, sem ellenére.

A jegyző erre felolvassa *Scheurer-Kestner*-nek egy levelét, amelyben az mentegetőzik, hogy nem jöhet személyesen és elmondja, hogyan győződött meg *Dreyfus* ártatlanságáról. *Esterházy* kézírása eloszlatva utolsó kétségét is. Azután leírja, milyen lépéseket tettek *Dreyfus* érdekében és utal *Esterházy*-nak arra a vallomására, hogy ő a *borderau szerzője*. Végül azt kívánja *Scheurer-Kestner*, hogy mihamarabb üssön az igazság órája a hadsereg, az igazság és a haza érdekében.

Demange azt kérdezi a tanutól, mondotta-e valamikor a következő szavakat: A vezérkarnak nyakába varrták ezt a zsidót, most meg kell tőle szabadulni.

Bertin kereken tagadja ezt és azt mondja, hogy *Dreyfus* a minisztériumban mindig bajtársnak tekintették. *Dreyfus* ismerte neki minden minden titkát és ismerte a jelszót is, amelylyel a szekrények kinyithatók voltak.

Azután fölolvassák a *Dreyfus*-ról szóló átiratokat, amelyek őt kitűnő és törekvő tisztnak mondják. Csak a vezérkar átirataiban vannak megjegyzések nem igen kellemes jellemeré.

Labori azt kérdezi a tanutól, emlékszik-e arra, hogy mit mondott neki körülbelül két héttel *Dreyfus* lefokozása után egy közös barátjuk ebédjén, amelyen *Labori* is jelen volt.

— Ön egyike volt az elsőnek — mondja *Labori* — akik azt a hitet keltették bennem, hogy *Dreyfus* ártatlan.

Bertin azt mondja, hogy ez lehetetlen.

Labori azután azt kérdezi a tanutól, emlékszik-e arra, hogy azon az ebéden meglehetősen élénken beszélgetett a *Dreyfus*-ügyről.

Bertin azt válaszolja, hogy ugy kellett viselkednie, amint a bizalmas kör kívánta, amelyben mozgott.

Labori: Nem mondta ön nekem, mikor arról beszélgettünk, hogy *Demange* meg van győződve kliensének ártatlanságáról, a következőket: *Demange*? Ne beszéljen róla, az a német nagykövetség ügyvéde.

Bertin kijelenti, hogy nem emlékszik erre az esetre és hogy mindent elmond, amit tud.

Labori: Mikor azt kérdezem öntől, miért beszél így, ön azt válaszolta, hogy *Demange* már más kémekeket is védelmezett és hogy hivatalból bízták meg a védelemmel.

Bertin elismeri, hogy ezt mondta, kivéven azt, ami *Demange*-nak hivatalból való megbízására vonatkozik. Tagadja azt is, mintha ezzel *Labori* előtt annak a véleményének akart volna kifejezést adni, hogy *Demange* intervenciója mögött valami lappang.

Labori azt mondja, hogy ő akkoriban azt a kérdést vetette föl magában: milyen biztosítékot nyújthat olyan embereknek az úiele, akik még nevetéses meséknek is olyan könnyen adnak hitelt. Beesületszavára mondja, hogy *Dreyfus* ártatlanságáról való meggyőződése azon a napon kezdődött, amelyen *Bertin* ezeket a szavakat mondotta.

Bertin kijelenti, hogy szavaival azt akarta mondani, hogy *Demange* rosszul védelmezte *Dreyfus*t, amikor a rendszeres tagadás módszerét követte.

Az elnök végel akar vetni az incidensnek, de *Demange* szólasra jelentkezik. Azt mondja, hogy tulajdonképpen *Dreyfus*-nek kellene tiltakoznia a folytonos letagadás ellen. *Bertin* úgy találja, hogy ő rosszul védelmezte *Dreyfus*t. De hiszen *Bertin* nem hallhatta az ő védelmét, mert a tárgyalás akkor zárt ajtók mögött folyt. Hogy hivatalból bízták meg kémeke védelmével, azt megtisztelésnek tekintti, mert annak a bizonyosága, hogy bízták a diszkrétójában.

Dreyfus *Bertin*nel szemben a hadsereghez és hazájához való szeretetére hivatkozik s újra kijelenti, hogy fogságának egész ideje alatt ártatlanságát hangoztatta.

(A többi tanuk.)

A szünet után *Gendron* őrnagyot, a katonai iskola tanárát hallgatják ki. *Gendron* elmondja, hogy egydelenszer elment *Madame Déry*hez a Rue Bizet 1. számú házába egy csésze téára. Ez a hölgy a szeretője volt egyik barátjának, egy gazdag iparosnak, aki *magyar nőnek* mutatta be. A hölgy több nyelven beszélt és úgy látszik, asszonyról szokatlan általános műveltséggel bírt. Mikor aztán ő utóbb külföldön találkozott vele, csak néhány udvarias szót váltott vele. *Gendron* gyanusnak találta ennek a hölgynek az existenciáját s ezt meg is mondta egy barátjának, aki azt mondta neki, hogy nagyon jó összeköttetései vannak, amelyek között egy *Dreyfus* nevű katonatiszt is van. *Gendron* abból, hogy ez a hölgy magához igyekezett őt lebilincselni, azt sejtette, és ezt meg is mondta barátjának, hogy *Dreyfus* ebben a kozmopolita társaságban exponálja magát. Bertinell is beszélt erről az ügyről. Azután nagyon meghatottan beszélt *Sandherr*ről, akit nagy hazafának mond. Fájdalommal látja, hogyan purzítják ő mindazt, amit *Sandherr* a haza védelmére alkotott. Nagy szerencsétlenség, hogy az ember már nem él.

A következő tanu *Besse* tüzérségi őrnagy, aki *Dreyfusszel* a negyedik ügyosztályban dolgozott és a vádlottal csak szolgálati ügyekben érintkezett. *Dreyfus* elkérte tőle s ő közölte vele a francia katonai hálózat lajstromát. *Dreyfus* nem rendes táblakön végezte munkáját, hanem papíroson, amelynek minőségére a tanu nem figyelt. Valami megjegyzést is tett erre, de nem emlékszik rá, hogy mit válaszolt *Dreyfus*. Őt óra tájban azután elment és magára hagyta *Dreyfust*, hogy munkáját befejezze.

Most felhívják *Boullenger* őrnagyot, aki azt mondja, hogy *Dreyfus* után került a negyedik ügyosztályba és konstataulta, hogy *Dreyfus* teljesen ismerte a szolgálat egyes részleteit és különösen a hadsereg koncentrációját tanulmányozta. *Dreyfus*nek az volt a kívánsága, hogy háboru esetén olyan speciális feladatokat bizzanak reá a keleti hálózatra nézve, amelyek szükségessé teszik, hogy bizonyos fontos iratcsomókat teljesen ismerjen. *Dreyfus* a munkájára vonatkozólag olyan kérdéseket intézett hozzá, amelyekre ő nem tudott mindig válaszolni.

Dreyfus kijelenti, hogy ő soha sem igyekezett más dolgokat megtudni, mint amit az oda beosztott tisztnek joga volt megtudnia.

Jeannel alezredes azt vallja, hogy 1894-ben *Dreyfus*nek oda kölcsönözte a lövészetit kézikönyvet, s hogy *Dreyfus* más fölvilágosításokat is kért tőle.

Demange kérdésére azt válaszolja a tanu, hogy azt hiszi, júliusban adta oda *Dreyfus*nek a lövészetit kézikönyvet.

Demange megjegyzi, hogy ez a körülmény alkalmas volt arra, hogy 1894-ben, mikor a bordereau dátumát áprilisra tették, *Dreyfus* ártatlanságának bizonyítékául szolgáljon. Sajnálja, hogy az alezredeset nem hallgatták ki az első pörben.

Dreyfus azt mondja, hogy hiába kérte *Jeannel* ezredes kihallgatását és hozzáteszi, hogy az alezredes félreértette őt, mert ő a német tüzérség lövészetit kézikönyvét kérte.

Jeannel erre nem emlékszik.

Labori csodálkozik rajta, hogy 1894-ben nem hallgatták ki ezt a tanut, aki ma, mikor a vád javára a bordereau keletkezésének idejét augusztusra teszik, rendkívüli terhelt tanu lesz.

Maistre gyalogsági őrnagy megerősíti *Boullenger*nek *Dreyfus* ismereteire vonatkozó vallomását és nem igen hisz elgőzben irja le *Dreyfus* jellemét. Felolvassa *Lemonnier* századosnak egy levelét, aki 1894-ben a vezérkarhoz volt beosztva. E levél szerint *Dreyfus* kijelentette *Lemonnier* előtt, hogy tudomása van a német vezérkar bizonyos szándékairól és lőháton a *Mühlhausen* környékén tartott német hadgyakorlatokra ment.

Dreyfus azt válaszolja, hogy nem volt oka titkolnia, amit megtudott. Mikor azt mondta, hogy a német vezérkar bizonyos szándékait ismeri, arról volt szó, milyen intézkedéseket kell tenni egy pozíció megtörésére, amely háboruink történetében klasszikus szerepet játszik, amit minden katonatiszt tud. A *Mühlhausen* hadgyakorlatokra vonatkozólag kijelenti *Dreyfus*, hogy nem akar arról beszélni, amit *Beaupaire* mesélt, mert annak nincs semmi értelme. De — teszi hozzá a vádlott — mélyen elszomorít, hogy egy katonatiszt magáévá teszi egy olyan tanunak a vallomását, akinek nem becsületes volta itt a haditörvényszék előtt fog bebizonyulni. (Mozgás.)

A tárgyalás ezzel mára véget ér. A legközelebbi ülés holnap lesz.

(Az elárult okiratok.)

London, augusztus 22.

Ugyanabból a föltétlenül megbízható forrásból, amelyből a *Times* az Esterházy és a Henry bűnrészességéről szóló híret merítette, jelentik, hogy már a legközelebbi napokban közzé fogják tenni azt a százhatvan okiratot, amelyekből kiderül *Dreyfus* ártatlansága és Esterházy meg Henry bűnössége. Ezeket az okiratokat már 1898. februárban közzé akarták tenni, de akkor korainak hitték s a mostani tárgyalásra tartották fenn.

Róma, augusztus 22.

A lapok követelik a kormánytól, hogy tegye közzé az Esterházytól megvett okiratokat. Egy igen előkelő asszony levelet írt a külügyminiszternek *Chinsa Pesió*-ba, s atyai szívére hivatkozva, azt a reményét fejezi ki, hogy meg fogja menteni *Dreyfust*, mert valóban borzasztó, hogy a kormányok, amelyek szintén felelősek az ő tragikus sorsáért, oly végzetes közönyösséget tanúsítanak. Ez az eljárásuk méltatlan és embertelen.

A *Tribuna* ehhez azt jegyzi meg, hogy a levél rossz helyre van címelve. Az olasz külügyminiszter már régen leleplezte volna az igazi árulót, de a hadügyminiszter nem engedi meg.

Hamburg, augusztus 22.

A *Hamburger Correspondent* írja:

Ha újra meg újra azt kívánják, hogy a német kormány tegye közzé azokat az okmányokat, amelyek *Dreyfus* ártatlanságát bizonyítják, erre az a válasz, hogy ilyen okmányok már azért sincsenek, mert *Németországnak Dreyfusszel soha semmiféle összeköttetése nem volt.*

(A katonai attasék.)

Páris, augusztus 22.

A *Petite République* közli, hogy egy nappal a *Schneider*-féle hamisított levél felolvasása után Ausztria-Magyarországi itteni képviselője és a francia kormány között tárgyalások voltak s megállapodás jött létre, hogy a vezérkarnak ezt a titkos üzemeltetést le fogják leplezni. *Schneider* ezredes pörbe fogja fogni *Guignet* kapitányt hamisítás és hamisítványval való visszaélés miatt s akkor a kormány vizsgálatot rendel el a hamisító kikutatására.

A *Matin* jelenti: Gróf *Wolkenstein* nagykövet visszajön Párisba, hogy a *Schneider*-afférban megtegye a szükséges lépéseket.

Hir szerint úgy *Schneider*, mint *Panizzardi* provokálta *Cuignet*-t.

Berlin, augusztus 22.

A *Neueste Nachrichten* írja: A legelhibázottabb lépés az volna, ha *Schneider*, — amint beszélük, — csakugyan pört indítana *Cuignet* ellen. Hiszen ha minden egyes hamisítás miatt, ami csak nyilvánosságra jutott a *Dreyfus*-afférban, pör támadna, akkor ebben a rengeteg sok pörben elveszne maga a *Dreyfus* ügye. Pörösködés nélkül is ki fog derülni, hogy mind az a sok gazság, a temérdek hamisítás csak arra való volt, hogy egy ártatlant elveszítsenek.

Róma, augusztus 22.

Nem igaz, hogy *Panizzardi* párbajra hívta ki *Cuignet*-t. Az ezredes holnapután utnak indul a hadgyakorlatokra.

Páris, augusztus 22.

Illetékes részről kijelentik, hogy a gróf *Wolkenstein* visszatéréséről szóló hír alaptalan s hogy *Schneider* ezredes nem provokálta *Cuignet*-t.

(Menekülő.)

Bern, augusztus 22.

Rocheport éppen *Aix-les-Bains*ben a kártyaasztalnál ült, amikor meghallotta, hogy Párisban letartóztatták cinkostársait. Erre a hírre azonnal Svájcba menekült s meg sem akart állni *Bouveretig*. Csak hogy a vonat *Evian*ban, a határon megakadt. *Rocheport* kocsi fogadott s hajnalban megérkezett *Bouveret*ba. Onnan *Montreux*be futott.

Brüsszel, augusztus 22.

Az algiri antisemiták vezérét, *Max Regis*, aki a letartóztatás elől ide menekült, a kormány kiutasította. *Regis* Hollandiába utazott.

(A szorongatott hősök.)

Páris, augusztus 22.

Mára várták a rue Chabrolbeli várnak a megostromlását, mert a rendőrség felszólította a környék lakóit, hogy éjszaka senki se mozduljon ki. De a támadás elmaradt. *Guérin* még mindig dacol a fegyveres erővel. Az összeesküvők száma mindössze tizenkettő.

Millevoye és *Gervaise* nacionalista képviselők engedelmet kértek *Waldeck-Rousseautól*, hogy *Guérin*-nél ki- és beárhassanak. Amikor a miniszterelnök

kérésük teljesítését megtagadta, azzal álltak elő, hogy vizet és élelmiszert juttathassanak a bezárkózt antisemitáknak. *Waldeck-Rousseau* ezt a kérésüket sem akarta teljesíteni.

Páris, augusztus 22.

A rue Chabrol és környéke teljesen nyugodt. Az őrszolgálatot tegnap a köztársasági gárda végezte, ma egy század gyalogság és rendőrök vették át. *Guérin*nek és társainak legnagyobb bajuk az, hogy nincs ivóvizük.

HIREK.

Egy postabélyeggel kevesebb.

A filatelisták világbörzsein ma *hausenak* indult egy bizonyos, eddigelé nem éppen ritka s ennél fogva nem is igen értékes levélbélyeg, az a csinos, korrázos bélyeg, amelyen ez a szó volt olvasható:

SUOMI.

Ez a kabalisztikusnak tetsző szó *Finnországot* jelentette, az a takaros kis bélyeg pedig *Finnországnak*, a hatalmas orosz birodalom óriás testén belül való önállóságát, függetlenségét hirdette.

Hirdette, de többé nem fogja hirdetni. A hatalmas muszka birodalom ráfekszik a kis finn tartományra, elfulusztja a lélekzetvételét, megsemmisíti különállását, eltörli egyéniségét s beolvastja önmagába, egyenlővé teszi az átlagos orosz föld porával. Külön serege, saját parlamentje nem lesz többé *Suominak*, s a mai cári ukáz az önállóságnak még látszatától is örök időkre megfosztja. Ime az ukázról szóló hír:

Az orosz belügyminiszter értesítette a finnországi szenátust, hogy az 1890-iki postarendelet alapján elhatározta, hogy a *finnországi postabélyegeket* a külföldi levelezésre nézve 1900. január 1-től, a belföldi levelezésre nézve pedig 1900. július 1-től fogva megszünteti. A postadijkak nem változnak.

A postadijkak nem változnak! Ez mindaz, a mi a régiiben megmarad, épp úgy, mint a hogy a nemzeti finn sereg megszüntetésével a katonakötelezettség nem változik.

Nem változik semmi, csak *Suomi* megszűnik lassankint — lenni.

Ezért indult ma *hausenak* a levéljegybörzéken a *Suomi*-bélyeg s az ára folyvást emelkedni fog és eléri majd az elmúlt, leltűnt kormányzatok és országok levéljegyeinek legmagasabb árait, amikor *unikummmá* lesz a *Suomi* és csakis az a párányi rajzocska, amelyet a gyűjtő-szenvedély megóvott az enyészettől, fogja hirdetni, hogy valamikor — *füit Suomi!*

F. B.

Varrólányok.

Egy vacsorán tavaly egy magyar művésznőről volt szó, aki New Yorkban vendégszerepelt, a budapesti lapok szerint nagy sikerrel. Ott ült köztünk egy amerikai ur.

— Melyik színházban játszott? — kérdezte.

Megmondtuk a színház nevét, amely a magyar lapokban roppant imponálóan hangzott. Elmosolyodott és nyugodtan mondta:

— Hisz az egy kis színház! Oda a tizenkettedik avenue-beli sörözők járnak!

— Istenem — gondoltam magamban — mennyi söröző lehet New Yorkban, ha egy utca sörözői jelleget tud adni egy színháznak! És hány színház lehet, ha az egyik egy utca sörözőivel is megtelik. Azt is gondoltam, — tovább ábrándozva — hogy abban a színházban bizonyára olyan darabokat adnak, amelyekben sörözők szerepelnek s a harmadik felvonásban meggazdagodnak. Istenem, mily nagy arányok, mily nagy testületek, mily intenzív élet, mekkora kaliber és mennyi söröző!

Mindig ez jut eszembe, ha olyan novellát olvasok, amely egy budapesti *clan* életéből van merítve. Például, ha valaki ir egy novellát a budapesti rendőr-életből, diák-

életből, művész-életből, — ami nincs. Párisban lehet novellát írni a tramway-kocsis életből, mert sok a kocsis, egy városrészben él, hasonló módon rendezi be életét. Ott a többi *clan* is ki van fejlődve; van a diákoknak Quartier Latinje, van az énekeseknek Montmartreje, a *maquereau*knak Villetteje. Ez nálunk még nincs. A diákok közül is legfőbb, ha csak az orvosnövendékek laknak egy rakás a klinika körül húzódo kis utcákban, járnak közös kávéházakba, élnek egyformán.

Szóval, hogy a dologra térjünk, nálunk most kezd az együvé-tartozók társadalmi kifejlődni. Például egyesülnek a *budapesti varrólányok*. Egy vidéki lapból kellett megtudnunk, hogy egyesületet alakítanak nem kisebb céllal, mint azzal, hogy megóvja őket az elzüllesztől. Ők maguk mondják, hogy a nyári hónapok egyszerűen végzetesek a szegény varrólányra. Ilyenkor nincs munka s ilyenkor indul meg a szegényebbje, csinosabbja, léhábbja az erkölstelenség útján.

Jól esnék az embernek hallani, hogy valami nagytekintélyű hivatalos testület: az állam vagy a főváros segíti őket ebben a mozgalmukban. Lehetne formát találni a magas protekióra. Utóvégre is az egyetlen kialakult budapesti nő-társadalomról van szó, amely máris érzi, hogy szüksége van az egyesülésre. A varrólány nemcsak szép költeménytárgy, hanem komoly társadalmi jelenség is. A mi romlott fővárosi életünkben a varrólány szabad préda. Egyedül jár a mi aszfaltunkon (és ez nagy szó), kevés a pénze, sok az alkalmá a rosszra. Aszfaltbetyár jogászok átmenetnek nézik a tisztességes és nem tisztességes lány közt, és nemcsak nyáron, de télen is valóságos vadásznak rá délben tizenkettőkor és este nyolckor. Nincs pesti ember, aki jártában-keltében ilyen hajszát ne látott volna az utcán.

Szükségük van rá. Minden elbukott varrólány egygyel kevesebb boldog élet, egygyel kevesebb munkás és egygyel kevesebb anya a faj szaporodásában. Köteles tartozása a társadalomnak, hogy támogassa azt a kisebbkörű szaktársadalmat, amely most maga is konstatálja, hogy a nyomorúság révén a legtöbb lelket szállítja oda, ahonnan ritkán van visszatérés.

És aztán — ismétlem — lányokról van szó, akikben ha mást nem, biztosítani kell már csak a nemzeti jólét szempontjából is — az anyát.

M. F.

Budapest, augusztus 22.

— BUDAPESTI NAPLÓ. Augusztus 31-én új előfizetés nyílik a Budapesti Naplóra. Kérjük azokat a tisztelt olvasóinkat, akiknek az előfizetése ezen a napon lejár, méltóztatassanak a megújításról idejekorán gondoskodni, hogy a lapot akadálytalanul küldhessük tovább.

— Személyi hír. *Jekelfalussy* József, az országos statisztikai hivatal igazgatója, a kereskedelemügyi miniszter megbízásából ma több heti külföldi utra indult, melynek folyamán részt fog venni a nemzetközi statisztikai intézetnek christianiái ülésein s meglátogatja a német birodalmi és a porosz statisztikai hivatalokat.

— A montenegrói trónörökös-pár nyaralója. *Cetinjéből* megcáfolták azt a hírt, hogy *Milica* hercegnő, *Danilo* trónörökös fiatal felesége Ausztriába megy nyári tartózkodásra. Az sem áll, amit a külföldi lapok írtak, hogy *Tivadon* 50.000 forintért már megvette volna a trónörökös egy *Ramadanovics* nevű gazdag szerbnek a villáját. *Danilo* trónörökösnek *Riekán*, a kies fekvésű Skutari-tó partján van gyönyörű villája, ahonnan a szultán és az orosz cártól ajándékba kapott yachtján gyakran tesz kirándulásokat a Skutari-tó vadregényes vidékeire. *Danilo* trónörökös nemrég Cattaróban is építtetett egy modern berendezésű villát.

— Új titkos tanácsos. A király gróf *Zaluski* Károly cs. és kir. rendkívüli követnek és megnatalmazott miniszternek, allandó nyugalomban helyezése alkalmából a titkos tanácsosi méltóságot adományozta.

— A hercegrímás Esztergomban. *Esztergomból* táviratozza tudósítónk: Az esztergomi egyházmegye minden részéből küldöttségileg üdvözlik a hercegrímást, hogy egy esztendő távollét után ismét visszatért székvárosába. Ma a vármegye és a városi hatóság meg a főpapság üdvözölte rezidenciájában *Vaszary* Kolost. A hercegrímás elnöklése alatt egyébként legközelebb főképtalan konzisztórium lesz Esztergomban.

— Memento mori. Semmi különös nem történt Granadában, mindössze egy márványtábla repedt meg. Valami vidám suszterinas, aki előtt nincsenek történelmi tekintélyek s a magas kapuk felett kérdő büszke címerek cifraságnál egyebet nem jelentenek neki, követ hajhajtotta a *Guzman* család emléktáblájára, melyre aranybetűkkel ez van bevésvé: Eugenia császárné *Guzman* Mária, született 1826. május ötödikén. Valami szimbolista grand erre levelet írt a bolyongó császárnénak. Azt írta meg benne, hogy az emléktábla magától repedt meg s hogy a repedésnek kereszt alakja van. Mindenki, akinek egy kis jártassága van az álmoskönyvekben, az égi jelekben s hasonló badarságokban, menten kitalálja, hogy ez halált jelent. Eugenia császárné tehát most rendezti az írásait, a szalagokkal átkötözött levélkéket, virágokat. Aztán ha leszámolt a világgal, emegy egy régi kolostor elé, becsönget s mikor nagy vártatva beeresztik, így szól majd a fejedelemasszonyoknak:

— Ide jöttem meghalni. Készítetek elő a tulvilági életre, tisztelt testvéreim. Meg kell halnom most már nemskóra, mert otthon, a házunk előtt már a márvány is megrepedt, mikor én rám gondolt.

— Milán király születésnapja. *Milán* király holnap, szerdán ünnepli 45-ik születésnapját s mint *Belgrádból* jelentik, ezt a napot nagy ünnepélyességgel ülik meg az országban. *Genevics* György az új belügyminiszter körrendeletben hívta fel a törvényhatóságokat, hogy *Milán* királynak, a szerb hadak főparancsnokának és *Nis* városa felszabadítójának holnapi születésnapját istentisztelet tartása, a városok és falvak kivilágítása mellett üljék meg, s magát *Milán* királyt táviratilag üdvözöljék, biztosítván őt és *Sándor* királyt az *Obrenovicsok* iránt való törhetetlen hűségükről. *Nis* városa és a szomszéd városok képviselői küldöttségileg tisztelegnek *Milán* királlyal és *Sándor* királynál, *Takova* községben pedig, ott, ahol *Obrenovics* Milos 1814-ben kibontotta volt a szerb lobogót, mely a szerbséget a török elleni felkelésre szólította, a temető kápolnája előtt, ahol *Obrenovics* Milos és hívei a felkelést kimondották, egy emlék-oszlop alapkövét teszik le holnap.

— Az egyetemi könyvtár megnyitása. Az egyetemi könyvtárban az átalakítási és tisztítási munkálatokkal már teljesen elkészültek, úgy, hogy a jövő hónap elején történendő megnyitáskor a látogatók egészen új köntösben találják. Szeptember elsejétől kezdve a rendes időben, 8—12 óráig s 3-tól estig 8-ig lesz a könyvtár nagy olvasóterme nyitva.

— Új tanítóképző. *Belényesen*, a bihari román-ság központjában, eddig csak a görög katolikus románoknak volt több felsőbb tanítónézetük. Most a görög keletiek is építettek tanítóképzőt internátussal, amelynek hatalmas, diszes épülete már elkészült. Az új épületet szeptember 24-ikén avatják föl nagy ünnepséggel. A felavatást *Goldis* József aradi görög keleti püspök végzi.

— *Kinder, Küche, Kirche, Kleider*. A magyar vadásznak nem szabad otthon felejteti a pipát, puskát, patronást, *b* betűben fejezve ki azt, ami utána a szívünk áhit, azt mondjuk, hogy *bor, buza, békesség* kell a magyarnak s erre a mintára egész csomó jó kívánságunk meg jó tanácsunk van. Egy része versebe szedve, másik része csak prózában. A gyűjteményt most egy német guppall gyarapította a német császár, aki ezzel aztán a maga részéről elintéztetnek nyilvánította a nőkérdést is. Ugy esett a dolog, hogy két amerikai női meglátogatta a császárt *Kielben*, a yachtja fedelzetén. Egyikük beszélgetés közben fölemlítette azt is, hogy milyen rossz dolguk van *Nemetsországban* a nőknek.

A császár türelmesen végighallgatta a panaszt s mosolyogva válaszolt.

— Ebben a dologban a feleséggel tartok. Ő azt mondja, hogy az asszonyok ne foglalkozzanak egyébvel, mint a négy *K*-val.

— Micsoda négy *K*-val, felség? — kérdezték a hölgyek.

— *Kinder, Küche, Kirche, Kleider*.

Az amerikai hölgyek kötelessé udvariassággal mosolyogtak a négy *K* ötletén, de bizonyára nem igen voltak megelégedve ezzel a kurta és furcsa felelettel. Vannak kérdések, amiket nem lehet elújni viccel.

— *Legett pályaudvar*. Egy madridi táviratunk minden részletes adat nélkül röviden jelenti, hogy a *zeresi teherpályaudvar* leaott. A vár 2 millió pezétára rug.

— Átalakítások a Hofburgban. A bécsi Hofburgban az átalakítások meglehetősen előrehaladtak. Legközelebb a király lakosztályára kerül már a sor, ahol mindenekelőtt két szalont, egy dolgozószobát, továbbá egy háló- és egy tanácskozó termet rendeznek be. A berendezésen a király határozott kívánságára semmit sem változtatnak. A falak alapja fehér, arany betéttel. A kárpit vörös selyem damaszt lesz, s ugyanilyen szövettel vonják be a többi butorokat is. A király dolgozószobája palizanderből és bronzból készül, a hálószoba pedig világos mahagónból. Ő felsége továbbra is régi vaságyában fog aludni. Az ugynevezett eszázlárposót, amely a *Reichsrath*-ban van és a kihallgatási termekhez vezet, teljesen ujonnan műmárványból készítik. A schönbrunni kastélyban a királyné lakosztályát egészen átalakítják, a király határozott kívánságára azonban a butorok elhelyezése, sőt még a kárpitok is teljesen olyanok lesznek, mint a melyeknek elezt voltak. A munkálatokon több mint 200 munkás dolgozik.

— A filantrop. Külön típus a filantropnak az a fajtája, akiről itt van szó. Mi ismerjük, sok bajunk van vele. Rendesen tekintélyes formájú és minden egyéb tekintetben is oszlopos tagja a társadalomnak. Mindenütt jelen van, ahonnan a jelenvoltak listáját beküldik nekünk, jótékony, aki sirva fakad a nyomorúság felett, ha látják s különösen az újsághoz közel állóknak igyekeznek tudtukra adni érhető módon, hogy megszabad a szíve. Néha belenyúl a nagy bugyélárisba is és kivág a jótékonyaság asztalára egy ötvenest vagy százast, de csak olyankor, ha a summa nyilvánosan nyugtáztatik az újságban. Remek orra van a vizsgálására annak, hogy micsoda jótékonyaság marad szemérmes titokban. Ilyenkor morál-filozófussá változik, aki nem termel proletárt. Szóval nem segít olyan bajon, amit nem porol ki kisése az újság. A nyilvános ötven és száz, de ha lehetséges, tíz pengőc révén végre is hirre vergődik. Tisztes nagy figuráját áldással köszöntik a szegények s méltánnyal és tisztelettel azok, akik tudnának adni, nagyon szépen tudnának adni, minden feltűnés nélkül — de nincs nekik, hogy miből adjanak. A filantrop ur végre is oszlop lesz a jótékonyaság terén. Igazgatótag, elnök, díszelnök s végül megemlékezik róla a gróf *Széchenyi* Manók szíves előterjesztésére a király is és lovagá ütí ketek, holott pofon kellene ütni ezeket az urakat, mert voltaképpen világalgatók s hazugok és tolvajok is, mert becsülést lopnak maguknak, holott nincs semmi jussuk rá. A filantropnak ez a fajtája tudniillik csak künn a világban jó ember és ott is csak úgy, ha körül legalább egy öklömnny ki szurnalizáltát lát a közelben. A maga környezetében azonban lelketlen, durva és a legcínikusabb módon szerzi meg a titkos nyomorúságtól azt, amit a nyilvános nyomorúságnak aztán odaad hirharangzugás közepette. Itt van például az a fogorvos ur, aki a mellett, hogy néhány fővárosi ház ura, roppant mód jó ember. A jótékony egyesületek ülésein előlvad a szíve, mint a vaj a napon. Otthon, a házaiban azonban nem ismer kegyelmet. Egyik házában beteg férjével és három gyermekével valami *Salzburger* *Józsefné* nevű asszony lakott. A beteg ember tanító volt valaha, most valami kis írásbeli munka után vánszorog, de persze hiába. Én Istenem, nagyon sokan keresnek ebben a nagy városban egy kis írásmunkát. Az asszonynak egy varrógépe is van, azaz, hogy vlt, mert elvette tőle a háziur. Mig tudniillik a férfi egyfele, az asszony a gyermekekkel másfelé járt munka után, bezáratta a lakást s bele a masinát is — házbérhátralek fejében. És most már se lakás, se varrógép, se kenyér. A jeles fogorvos ur pedig talán szép beszédet mond valami jótékony egyesületben s nyilvánosan a jótékonyaság oltárára teszi a tíz forintot, amit a nyilvánosság kizárása nélkül a szegény asszony varrógépéért kapott. A szegény asszony és az éhező három gyermek különben ez idő szerint a *Hajtsár-ut* 135. számú házában első emeletén a tizenötödik szám alatt húzta meg magát egy jó embernél, akinek a neve bizonyára még soha se volt az újságban a jelenvoltak között. Ha valaki segíteni akar a nyomorúságán, látogassa meg. Igazi nagy nyomorúságot enyhít a krajcárjaival. Csak nehogy a filantrop fogorvos ur odamenjen adakozni, mert ezuttal igazán nem írjuk ki az újságba a nevét.

— *Időjárás*. Az országos meteorológiai intézet augusztus 22-diki jelentése szerint tegnap már oszupán az ország legészakibb részein volt némi eső. Arvaváralján ugyanis 4 mm. esett. A hőmérséklet nagyon lassan emelkedik s jóval alacsonyabb a normálisnál.

— *Elveszett ezres*. Egy szegénysorsu magán-hivatalnokra feivaltas céljából főnöke által bizott 8000 forintból a *Hazi Bank* pénztáratól a *Dorottya*-utcai postahivatalig vagy e hivatalban tegnap délután 1/4 és 4 óra között egy darab ezres bankjegyet eddig felderítetlen módon eltűnt. Az esetleges megtaláló, ki a pénzt a rendőrségnek átadja, rendkívüli jutalomban részesül.

— **A formák.** Minket keleti embereket elnyomnak a szenvedélyek. Sőt néha nemcsak a szenvedélyek, hanem az érdekek is s ilyenkor mi keletiek teljesen elveszítjük lábaink alól azt a talajt, amelyeken gyönyörűségecs bársonyos gyepet, szőnyeget nevelnek a formák. Olyan puhát és heverésre alkalmasot, amiben ha végig hever az ember, nem nyomja a kényszerűség röge a derekát. A dél is így van ezzel. Vagy tessék csak megpróbálni, hogy tud-e az olasz vagy a spanyol vagy a görög politizálni, amikor hajtja a szenvedélye vagy a kapzsísága... Rohan esze nélkül s velünk művelten nációkkal aztán természetesen gyakorta megesk, hogy belevérjük a fejünkbe a falba. A nyugattal, a művelt, finom, egy kicsit szédülő, egy kicsit politikus, de mód fölött okos és hideg nyugattal ez meg nem eshetik. A tényekkel, a célokkal szemben ott sohase válik másodrendű kérdéssé a forma. Sőt az a lényeg. Az az okos ember, aki csinálni tudja, hogy okos, az az ur, aki annak látta magát s az a becsületes, aki komiszul hazudik, de meg tudja őrizni a jóhiszeműség látszatát legalább. Teszem fel, Mercier generális ur. Micsoda körmönfont gazember ez a tróli. Ugy hazudik, mintha könyvből olvasná. Nyilvánvaló, hogy ő a vezérkari érdekszövetkezetnek a valahogyan kisorsolt embere, akinek az a feladata, hogy feketére hazudja azt, ami fehér és fehérre, ami fekete. És hogy érti a formákat ez az ur... Laborit hátba lövik s valószínűleg nem úgy, hogy egy szegény ördögnek eszébe jutott volna, hogy ő most már nem verebét lő, hanem laborit, valami kis halovány fogalma van valószínűleg Mercier generálisnak is arról, hogy az ügy hogy esett s azért egy és ugyanazon Mercier az az ur, aki elsőnek jelenik meg a részvétellel Laborinál. És ő az, aki szalad melegen kezét szoritani a neki iszonyuan alkalmatlan Laborival, amikor újra megjön — védeni azt az ügyet, amit a generális ur véd. Szóval: — a tábornok ur ismeri a formákat s ismeri az egész nemzetsége, s ezért bukna ott elegánsan, finoman az emberek, míg nálunk a bukás — zuhanás, hogy összetöri magát, aki esik. Odaát a formák nagyon fontosak...

— **A pénztárnok büne.** Nagykikindán nagy felűnést keltett a városi kórház pénzkiszorójának, Torro gondnoknak öngyilkossági kísérlete. A szerencsétlen ember csekély fizetéséből nem tudott megélni s a kezelésére bízott pénzekből apránként kiszedegetett pár forintot. A multkor nem volt otthon s távollétében vizsgálatot tartottak s 506 frt hiány mutatkozott a pénztárban. Amikor Torro hazaérkezett, egy asztalfőkből előadott 245 forintot s így a hiány alig több 250 forintnál. Ez az összeg is megtérül Torroknak 500 forintnyi óvadékból. Wachtel Leo rendőrkapitány ennek dacára letartóztatta Torrot, aki arra kérte a főkapitányt, engedje meg neki, hogy a családjától elbucszhasson. Torro a helyett, hogy védőügyvédt keresett volna, aki szabadlábra helyezését kieszközölje, hazaszaladt és mellbe lőtte magát. A golyó a szíve alatt hatott a testbe és a seb veszélyes, bár az orvosok azt hiszik, hogy megmenethetik az életnek. Állását azonban mindenesetre elveszti a szerencsétlen ember.

— **Elaggott kereskedők nyugdíja.** A magyarországi kereskedelmi utazók egyesülete vasárnap Auer Róbert elnöklésével rendkívül népes értekezletet tartott, amelyen általános lelkesedéssel vették tudomásul, hogy a nyugdíjalap már megleshetetlen megerősödött s így már az idén is két elaggott kereskedőt tud az egyesület tisztességese havi támogatásban részesíteni. Az elnök Auer Róbert lelkesítő beszédének hatása alatt s Beck Géza elnök és Drucker Leó igazgatószági tag indítvány értelmében az értekezlet elhatározta, hogy a magyarországi kereskedelmi utazók egyrészt a főnökeiknél, másrészt a Magyarországon képviselt külföldi gyárosoknál mindent el fognak követni, hogy őket a nyugdíjalap támogatóinak megnyerjék. A főnököket, akikhez az egyesület ez iránt főlösöltést is fog intézni, az alkalmazottak testületileg fogják fölkerüni, hogy lépjenek be alapítótagul a nyugdíj-egyesületbe s a maguk részéről is iparkodjanak a külföldi gyárosokat az akciónak megnyerni. Minthogy a külföldi gyárosok éppen most fogják tömegesebben Budapestre jönni, hogy a szezonrendeleteket fölvegyék, az idő most legalkalmasabb az akcióra s alapos a remény, hogy a külföldi gyárosok támogatni fogják az utazókat, akiknek éppen ők köszönhetnek legtöbbet. Az összegyűlt utazókhöz még Kabos Ede főtitkár is intézett néhány lelkesítő szót.

— **Házasságok.** Degenfeld-Schomburg Lajos gróf országgyűlési képviselő leánya, Augusztus, tegnap ott jegyet váltott gróf Csáky László uzoosa-megyei főispánnal, gróf Csáky Albin fiával Tátra-Füreden.

Gulyás Ferenc, Somogy vármegye tanfelügyelője eljegyezte Budapestenc Filipovics Irenke kisasszonyt, Filipovics József posta és táviradó titkár leányát.

Palotai Ármánd honvéd főhadnagy-kezelőtiszt Nagyvaradról eljegyezte özvegy Friedmann Zsigmondné leányát, Margit kisasszonyt Miskolcra.

Guthohn Soma miskolci kereskedő e hó 20-án eljegyezte Fried Janka kisasszonyt, Fried Zsigmond báró leányát Borsod-Mezőkerezesen.

— **Szép rekord.** A lovagias ügyek terén ez idő szerint feltűnően Szentest illeti meg az elsőség kvantum tekintetében. Ha minálunk Budapesten aránylag annyi lenne a lovagias affér, mint a mennyit Csongrád megye színhelye produkál, ön is az ágyat nyomná nyájas, olvasó s mink is valószínűleg csak hanyatt fekvő irhatnók meg ezen pár méltánylatos sorokat. A szentesi afférek statisztikája hiteles helyi tudósítások szerint a következők:

1. Götzl Lajos arculütötte Gálffy Lajost, a Csongrád megyei Ellenész szerkesztőjét. Gálffy valamit mondott, aminek igazságát Götzl, aki nem is tartozott a társasághoz, kétségbe vonta. Gálffy erre azt mondta, hogy aki nem hisz, az nem tisztességes ember. Erre következett a pofon, s a lovagias ügy, amely a befejezés útján van.

2. Dr. Hollósy István, a Csongrád vármegyei Hírlap szerkesztője és dr. Vecseri Sándor között lovagias ügy keletkezett hírlapi közlemény következtében. Az ügyben párbajbírósgát ült össze, amely kimondta, hogy dr. Hollósy tartozik Vecseritől bocsánatot kérni. Ez három nyilatkozat kíséretében megtörtént.

3. Gálffy János és balázsfalvi Kiss Pál az egyik lapban nyilatkoznak, hogy Pásztor János, aki Sima Ferencet megtámadta, rövid idő előtt könyveket, aranyórákat és más értéktárgyakat ellopott s vele mint tolvajjal elégtételadás felől tanácskozni nem lehet.

4. Egy másik nyilatkozatban a szentesi mezőgazdasági mozgalom két tisztviselője jelentik alálvadásnak azokat a támadásokat, amelyeket Pásztor János, a „tolvaj gyermek” intéz Sima ellen.

5. A Csongrád megyei Hírlapban Pásztor János nyilatkozik, a legszebb nyílttéri virágokkal ékesítve Sima Ferenc ellen.

6. Sima Ferenc provokálta egy hírlapi támadásért Palóc Lászlót, a Szegedi Híradó szerkesztőjét, aki meg is nevezte segédeit. A segédek kijelentették, hogy felük nem tartozik elégtételt adni. Sima erre nyilatkozott, s Palóc a nyilatkozat miatt sajtópört indított Sima ellen, a feljelentést ezzel a kedves sorokkal kezdve:

Vagyonbukott Sima Ferenc szentesi lakos, aki az egész ország gyalázata ma sincs megfosztva még képviselői mandátumától és aki ellen annyi aljas bűn miatt van már fenytő eljárás folyamatban, amennyi egy notórius szélhámosnak is becsületére válnék: ma ellenem a % által idecsatolt Közvélemény című újságban becsületért nyilatkozatot tett közszé.

Mindenesetre el kell ismernünk, hogy Szentest vezet a lovagias küzdelmek terén. Csak hogy már ott is jegyzőkönyvekkel csinálják a dolgot. Ez pedig súlyedés a pofokodás terén.

— **A halottrabló korcsmáros.** Langecker András kutyólgyi korcsmáros ügyében a rendőrség erőlyesen folytatja a vizsgálatot. Langecker még tagadásban van ugyan, de a bizonyítékok annyira szaporodnak, hogy előreláthatólag nemsokára beismerő vallomást tesz.

— **Nagy akadály.** Az aradi műkedvelő ifjuság programjában egy kis hiba esett. Vasárnap estére az ipartestület udvarán a Falu rosszát akarták elműkedvelni, mielőtt azonban idáig jutott volna a dolog, szomoruan kellett konstatálni, hogy nincs — Göndör Sándor és nem is lesz egyhamar. A szerepet tudniillik Czere József, a Glück Károly mészarosmester ur legénye tanulta be. Czere Jósikáról azonban időközben kislüt, hogy nyolevan és egynehány forintot elsikkasztott a gazdájától s a rendőrség letartóztatta. Ilyenformán persze elmaradt az előadás s a publikumot ilyen plakátok fogadták:

Az előadás
közbejött nagy akadály
miatt elmarad.

Hát biz az nagy baj, ha Göndör Sándor a helyett, hogy nagy duhajton megverne valakit, vagy ötöt valaki, — egész sutyomban ellopogtja a pénzeckéket. Tóth Ede nem így írta meg a szerepet.

— **Leégett szeszgyár.** Nyiregyházáról táviratozza tudósítónk: Molnár Gusztáv leveleki nagybirtokos szeszgyára teljesen leégett. A kart hetvenezer forintra becsülik.

— **Halálözás.** Kókény Sándorné, született Jézerniczky Erzsébet augusztus 21-én 50 éves korában Nagy-Kőrösön meghalt.

— **Az aradi jószágigazgatóság.** Az aradi áltami jószágigazgatóság ügyei egy részének a pénzügyminisztérium hatásköréből a földmívelésügyi tárcához való áthelyezését régebbi idő óta tervezik. Az eziránt folytatott kölcsönös tárgyalásokat mindkét minisztérium befejezte már, úgy, hogy a végleges átadás valószínűleg már a közeljövőben meg fog történni.

— **A fumei szerelmi dráma.** A fumei szerelmi drámáról újabb a következőket jelenti tudósítónk: A rendőrség ma felbontotta a meggyilkolt Bassanich Mária lefogalt börtöndjét és nem talált egyebet benne, mint leveleket és táviratokat Sterktől, amelyekben ez a leányt lelővéssel fenyegette. A rendőrség kiderítette, hogy a szerelmes Sterk már azzal a szándékkal lépett be a leányhoz, hogy előbb őt, azután pedig önmagát megölje. Ezt bizonyítja az a körülmény, hogy a végzetes nap délutánján Sterk egy jó barátjának egy regényt adott ajándékkul, amelynek belső lapjára, mint azt most az illető lefedezte, e szavakat írta: Szerencsétlen életem utolsó órájában írom e sorokat! Isten vedd! Samu. A boncolást ma végezték a hatóság emberei s megállapították, hogy mindkét lövés, amely a leányt érte, halálos volt. A két szerencsétlent holnap fogják eltemetni.

— **A higany eltűlése.** A belügyminisztérium újabb rendelete szerint tudvalegőre nem szabad a gyógyszerészeknek a higanykészítményeket még kevése alakjában sem kiadni orvosi rendellet nélkül. A magyarországi gyógyszerész-egyesület elnöksége ebben az ügyben feliratot intézett a belügyminiszterhez, amelyben arra kérte, hogy a rendelkezést erre vonatkozó részét helyezze hatályon kívül. Most érkezett meg erre a válasz, amelyben a miniszter kijelenti, hogy az országos közegészségügyi tanács véleményét meghallgatva, a gyógyszerészek kérelmét kénytelen elutasítani. A higanynak mindenféle készítménye ugyanis olyan nagyfokú mérég, hogy azt a laikus közönség kezébe orvosi rendelés nélkül juttatni nem lehet.

— **Megszökött ékszerész.** Krausz Mór és Hertka Soma bécsi ékszerészek a rendőrségnél panaszt tettek Steiner Sándor ékszerkereskedő ellen, akinek az akáfa-utca 62-ik szám alatt volt üzlete. A bécsi ékszerészek ugyanis Steinerner 5500 forint értékű ékszeret adtak bizományba és azonkívül még 9500 forint értékű árut hitelbe adtak neki. Steiner az ékszeréket az elmúlt december és január hónapokban vette át. Az ékszeréket azután sorba elzalogosította és a pénzzel augusztus elején megszökött. A rendőrség megállapította, hogy Steiner augusztus 13-án Hamburgban a Pennsylvania hajóra szállott és most Amerika felé evezik, ahova augusztus 24-ike körül érkezik meg. A rendőrség intézkedett, hogy Steiner Sándort partra szállásakor letartóztassák. A vasárnap öngyilkossá lett Berger V. Lipót Steiner apósa volt. A szerencsétlen ember idegban az az családi dráma adta meg a végső döfést. Vejszőkése óta teljesen elborult az elméje.

— **Halálos szerencsétlenségek.** Zsoka Vendel napszamos tegnap a fehérvári-ut 29-ik szám alatt épülő ház harmadik emeletéről lezuhant és összezúzott tagokkal holtan terült el a közvezeten. Holttét bevitték a törvényszéki orvostani intézetbe. — Mészáros János kocsis tegnap teher szállító kocsjával felaprózott követ szállított. A mikor a lejtőn letele hűlött, leugrott a kocsirol, hogy a kocsi hátsó részén levő fékkel a kerekeket megkösse. Ekkor azonban megbottolt és elbottolt. A kocsi az utast partjához szorította olyan erővel, hogy mellkasát bezúta és a szerencsétlen ember rövid kínódás után meghalt.

— **Életunt huszár.** Ma éjjel Korent Vilmos közhuszár az új országház előtt a Dunába vetette magát. A közelben levő teherhajók matriózai utána eveztek és a fuldoklót még ide e korán kimentették.

— **Ganivet,** a világhírű francia komikus naponta fokozódó sikerrel vendég szerepel az Ós-Budavári 10 óras varieté-előadásban.

— **Tűz Kaposvárott.** Kaposvárról jelenti levelezőnk, hogy ott tegnap délelőtt kigyuladt Frank Artur csemege-kereskedése. A tűz nagyon veszedelmes volt, mert a kereskedés tele volt rakéttakkal; szerencsére azonban sikerült eloltani, még mielőtt nagyobb baj történhetett volna.

— **A Dreyfus-per** rennesi végtárgyalásáról a Telefon Hírmondó táviratú jelentések alapján naponta már a délutáni és esti órákban részletes tudósítást olvastat fel. E felolvasások kezdetét mindig a háromszoros riadójel tudatja.

(x) Ha öszül a haja, vegyen Hair-regenerátort 1 forintért Zoltán B. gyógyszerárban (Budapest, Nagykorona-utca 23.), eitol a haj eredeti színét visszanyeri.

(x) Linhart Vilmos festő műtermében augusztus 18-ától 6 napra kiállítást rendezett olajfestmények, vázlatok, arcképek és díszes keretbe foglalt modern olajnyomatokból. A kiállított tárgyak olcsón beszerezhetők. Szent képeket, nemesi és családi címereket, fénykép után készítenő arcképeket, üvegfestéseket és üvegfestéseket, régi képek restaurálását, a műterem rövid idő alatt elkészíti. A kiállítás díjtalanul megtekinthető Budapesten, VIII., Hunyady-utca 27.

(x) Katonazene és cigányzene a Hírmondóban. Holnap (szerdán) délután fel 5 órától 7 óráig a honvédzenekar hangversenyt, este 8 órától 11-ig pedig felváltva katonazenét és cigányzenészt követő előzető szórakoztatásra a Telefon Hírmondó.

Erzsébet királyné és mesterei.

Budapest, augusztus 22.

Három kötetben *Király és Haza* cím alatt öt nagy történelmi munka jelent meg Simon Péter nyugalmazott főgimnáziumi tanár tollából. A nagyterjedelmű tanulmány I. Ferenc József király uralkodását tárgyalja 1886-tól 1892-ig. A három kötet öt könyvet foglal magában, van bennük sok illusztráció, többnyire a királyi családhoz tartozók és az udvari életben szerepelt személyiségek arcképei. Külön könyv szól Mátia Valéria főhercegnőről, Rudolf trónörököséről és Erzsébet királynéről, s az egész munkát a királyné emlékének szenteli a szerző. Sok érdekes visszaemlékezés van ebben a munkában. Különös meghatottsággal lapozzuk azt a könyvet, amely a mi nagy emlékü királynénk életéből mond el kedves, jellemző epizódokat. A sok közül ime egy-két apróság abból az időből, amikor Erzsébet királyné a magyar nyelvet tanulta rengetegesen.

Homoky Imre terézianumi tanár volt a királyné első nyelvmestere, akitől 1863. február 9-dikén éppen a piskii csata évfordulóján kapta az első leckét. Homoky különösen arra fordított nagy gondot, hogy a királyné minél gazdagabb szókincset szerezzon az egyes nyelvtani szabályok begyakorlására szolgáló mondatok és a szóképzés révén. S a királyné játsza tanult. Amely szónak a jelentését egyszer megtanulta, azt többé alig felejtette el. A kijeltes sem okozott gondot s a koronás tanítvány szorgalma oly nagy, szellemi tehetsége oly kiváló volt, hogy a derék magyar tanár a leggyorsabb menetben taníthatott, úgy hogy amikor 1866. szeptember hónapjában Falk Miksa megkezdte irodalmi és történelmi óráját, a királyné már hibátlanul tudta a magyar nyelvet. Falk Miksa elbeszélése nyomán írja meg könyvében Simon Péter a következő történetét a királynéről és Homokyról:

Egyike volt az utolsó leckéknek a királyné fűrdői útja előtt. Ugyancsak törülgette a homlokán gyöngyöző s arcan összefolyó verejtéket Homoky Imre, amidőn öt déli egy óra felé az udvari kocsi a Burgba szállította: oly rekkelő volt a hőség július első napjainak egyikén.

A főtisztelendő ur immár szemben ül felséges tanítványával; már a harmadik zsebkendőhasználatja el; szeretné a hőségtől egy nyagot fújni, de nem mer; az etikett nem engedi. Megkezdődik az óra.

— Tehát tegnap átvettük, Főlséges Asszonyom, Eötvös Végrendeletét. Ma Főlséged legkegyelmesebb engedelmével . . .

— Ma, ha nincs ellenére a kedves tisztelendő urnak — vág szavába a királyné — ma olvassuk el, kérem, Kölcsey Hymnusát. Hisz, amint a lapokból is tudom, ezt meg Vörösmarty Szózatát éneklék Magyarországon, minden ünnepélyes alkalommal. Jó lesz? Én már fölkerestem s el is olvastam; de nem értek mindent.

— Amint Főlséged parancsolja. Tehát fogjunk hozzá! No de bizony Kölcsey is alig álmolta, hogy Ausztria császárnéja az ő Hymnusát el fogja olvasni!

Isten áldd meg a magyart
Jó kedvvel, bőséggel,
Nyujts feléje védő kart,
Ha küzd ellenséggel;
Balsors a kit régen tép,
Hozz reá vig esztendőt;
Meggühödté már e nép
A multat s jövőndöt.

Eddig olvasta a királyné a költeményt lassan, gondolkozva az ő kedves halk hangján. S most elkezdett kérdezni:

— Nemde, kedves Homoky, Isten után vesszö kellene, mert az a megszólitás?

— Persze!

— Hogy kell ezt érteni: „Balsors, akit régen tép, Hozz rá vig esztendőt?”

— Isten, adj a magyarnak, akit a balsors már oly régóta tép, üldöz, vig esztendőt, örömet, boldogságot.

— Helyes, szép! A két utolsó sorban levő gondolat nemde eredeti, nagyszerű? Ugy-e azt mondja a költő, hogy a magyar nemzet már annyit szenvedett, hogy nemcsak már elkövetett büneiért megalkott, hanem megbühödött azon vétkeiért is, melyeket esetleg ezental, a jövőben fogna elkövetni? Én legalább ezt így értem. Vajjon helyesen magyarázom-e?

S nem kapván a kérdésre feleletet, felpillant s mit lát?

Homoky hátradólt karosszékeében, feje előre hajlott mellére, melyen összekulcsolt keze, egyik hüvelykujja keresztjének láncaiba akasztva, csendesen nyugodott, ajka körül boldog mosoly ül és rendesen s mélyen léleklelve, aludta az igazak álmát.

A királyné egy pillanatig csodálkozva nézi tanítóját, a kin így vett erőt a buzgóság, azután elkezd pakosan moeolyogni, csöndesen fölemelkedik, székét minden nesz nélkül hátrább tojja s hogy a selyem suhogását is csökkentse, jobb kezével felfogja ruháját, balkezének két ujját, csöndet intve a szoba másik végén finom kézi-munkával foglalatokodó Ferenczy Idának, ezzel együtt, a legesekelebb nesz nélkül, távozik a szobából. Csak a harmadik terembe érva kax-

dett a királyné jóízűen nevetni és Idája abban szekundált neki, — elképzelvén, minő képet fog csinálni a szegény Homoky, ha majd fölér. Meghagyták mindenkinek, hogy kerüljék a tanulószobát, nehogy felébredszék az alvó mestert.

Ez jó sokáig pihenhetett Morfeusz karjaiban, mert mikor fölnyitotta szemét, a tikkasztó hőségnek nem volt semmi nyoma, sőt a nyitott ablakból kellemes, üdítő szellőcske hűsíté homlokát.

Nagyt sóhaj; előbb csak kissé, majd egészen felnyitja szemét, nemeckára szinte kimereszi. Felugrik, maga elé, majd maga körül néz, megsimogatja homlokát, majd nagyot csap erre.

— O Jesu bone! Végem van! Hisz ez ő felsége szalonja, s én itt elaludtam! Irgalmas Egék! Mindjárt elsülyedek szégyenemben! Jaj, jaj, ez az átkozott hőség! No, én tudom, többet nem jövök ő felsége szemei elé! Egyébiránt úgy is tudom biztosan, már otthon lesz elbocsátásom cum pudore, maximo cum pudore! Istenem, csak most az egyszer el ne hagyj! S már ötre jár az óra! No szervusz Imre; te jól bedolgoztál magadnak! Ez a határtalan tisztelenség eng iránt a pártatlan jó felség iránt, ez iránt az anygal iránt! Megöl a szégyen és a bánat!

Bizony nem tudott aludni az erre következő északa Homoky s készült a szebbnél-szebb beszédekre, amelyekkel a királyné előtt kimentse a gyöngeségét, persze mind erre a nagy buzgalomra nem volt szüksége, mert a királyné másnap olyan barátságosan fogadta, annyit beszélt neki a Himnuszról és a Szózatról, hogy szóhoz sem juthatott.

Homokyt mint a királyné magyar tanára 1866. szeptemberében Falk Miksa követte. Ő a királynét Magyarországnak főképpen legújabbkori politikai és művelődési történetéből vezette be, elsajátíttatván vele az idevágó művek együtt-olvasása és fordítások útján a magasabb irodalmi nyelvet. A királyné a magyar nemzet lőkét történelméből és írónak és költőinek műveiből ismerte és szerette meg.

Falk maga elismeri, hogy a királynénál szorgalmasabb tanítványt képzelni sem lehet, s nem tudja eléggé magaslatni fejedelmi tanítványának csodálatos szorgalmát, pontosságát és rendszerezetét. Hogy ilyen körülmények között az elképzelhető legfényesebb sikert érte el, nagyon természetes.

Az egy leckeórából lassankint kettő-három lett naponta és a tiszta oktatásból észrevétlenül tanulásos társalgás vált, amelynek tárgyát majd a politika, majd a napi események tették, a mig egyszer csak azon vették észre magukat, hogy a magyar kérdést tanulmányozzák.

Falk megjegyzi, hogy életében sohasem találkozott nővel, — magyar nővel sem — aki a haza és a magyar nemzet iránt oly meleg szeretettel viseltetett volna, mint Erzsébet királyné.

Metamorphoseon Libri Decem.

— Változások. —

I. nap.

Picquart: Szót kérek, elnök ur!

Elnök: Parancsoljon, ezredes ur. Mindent elmondhat, amit jónak lát, nagy figyelemmel hallgatjuk. Méltóztatik talán leülni?

II. nap.

Picquart: Szót kérek, elnök ur!

Elnök: Ahogy óhajta. Kérem, sziveskedjék beszélni.

III. nap.

Picquart: Szót kérek, elnök ur!

Elnök: Szót? Tessék.

IV. nap.

Picquart: Szót kérek, elnök ur!

Elnök: Beszéljen.

V. nap.

Picquart: Szót kérek, elnök ur!

Elnök: Már megint? Tölem beszélhet. Csak röviden, az idő pénz.

VI. nap.

Picquart: Szót kérek, elnök ur!

Elnök: Én tölem beszélhet addig, amig megbarnul.

VII. nap.

Picquart: Szót kérek, elnök ur!

Elnök: Nyöghet.

VIII. nap.

Picquart: Szót kérek, elnök ur!

Elnök: Na!

IX. nap.

Picquart: Szót kérek, elnök ur!

Elnök: Nem kap.

X. nap.

Picquart: Szót ké . . .

Elnök: Fogja be a száját!

Házassága elhatároztatott . . .

— Rang és sziv. —

Budapest, augusztus 22.

A legutóbbi esztendőnk rendes szenzációja az a hercegleány, — rendszeren külföldi — akit egy közönséges, polgári véru orvosdoktor, mérnök, avagy — o tempora! — nagykereskedő vesz el. Pedig ezek a szenzációk igen közönséges események, igen egyszerű eredményei egy góthai almanachbeli statisztika eredményének. A góthai almanach egyik statisztikája ugyanis a hercegi udvarok eddig megkövetelt egyenrangú házasságának a következőkben konstatálja a fiasokját.

Hetvenegy, eladó lánykorban levő hercegisasszonnyal szemben csupán negyvenhét házasságképes herceg és főherceg áll. Ez a statisztika pedig — arisztokrata szempontból — még szomorubb, ha tekintetbe vesszük, hogy tömérdek kisebb uralkodó familia is van, vagy száz oldalág, ahol az eladó lányokat mind egyenranghoz akarják adni.

Szóval be kellett következni a demokratikus fordulatnak. Az új házassági politikát azonban maga a demokrácia aligha élteti. Protezsálni kell alaposan a demokráciát. A legjobb protektorja pedig — ugyan ki lehetett volna más? — Erzsébet királyné volt.

Hogy mennyire megváltoztak a viszonyok, azt a legutóbbi szerelmi házasságok, amelyek nem törtek meg az udvari etiketten, fényesen bebizonyítják. I. Miklós cár még hónapokig tárgyalat potrohosa hasu diplomatákkal, mielőtt fainak egyenrangú feleséget szerzett volna. És amikor már a diplomaták nézetei kiállottak, hivatalos parancsban tudatta ezt fiával:

— Házassága elhatároztatott, ennélfogva fölszólított, hogy . . .

Ugy hangzik, mintha a dobot pergetnék árverés előtt.

Diplomaták és udvari méltóságok annak idején Gizella főhercegnőt, Lipót bajor főherceg feleségét, erőnek erejével egy Bourbon házbéli főherceggel akarták összeházasítani. Amikor ezt a szándékukat Erzsébet királynénak tudtára adták, a királyné így szólt:

— Azt tartom, ha már éppen férjeket válogatnak, az első teendő az lenne, hogy a leány szívet megkérdezzük. Vagy ebben a tekintetben kisebb joga van egy főhercegnőnek, mint egy polgár-leánynak? Kétségtelen, hogy méltatlant nem fog a lányom választani; de ha választ, válaszon a szerint, ahogy a szíve mondja.

És Erzsébet királyné segítette azt is elő, hogy unokájának Seefried báró lehetett a vőlegénye. Münchenben pedig meglátogatta egyszer testvére feleségét, aki valaha színésznő volt.

Viktória királyné már csak ezek után volt szószólója a szerelmi házasságoknak. Az udvari levegőben Erzsébet királyné hangoztatta legelőször a szerelem előjogát, a ranggal szemben.

A nagy változás megsemmisített udvari körökben egy nagy egzsizstenóciát. Az egyenrangú házasságokat ugyanis valóságos udvari házasságközvetítők fabrikálják. Kapaszkodó diplomaták, büszke udvarhölgyek szabad óráikban azzal foglalkoznak, hogy összeírják, — nekik erre nem kell a góthai almanach — az eladó hercegisasszonyokat, a házasságképes hercegeket és aztán kisítik, hogy kiből lehetne egy pár. A hozomány itt sem mellékes. Anynyira nem, hogy most már életbiztosítás révén is garantálják ezt.

Mialatt pedig elvben megkötik az udvari házasságközvetítők a házasságot, a hercegisasszony még nem is álmodik arról, hogy kinek szánták őt. Nemrég történt, hogy egy trónörökösrel el akartak vétetni egy hercegisasszonyt. Valahogy kiszivárgott a hír, és már az újságok is irtak a házasságról, de a hercegisasszony még mit sem tudott róla. Egy reggel aztán kezébe került egy képes újság, amelyben az ő arcképe a jövőndöbeli vőlegénye mellett volt, alatta a cím: *Kézfogó előtt*. A hercegisasszony föl kacagott és vitte az újságot az anyjához, aki röviden azt mondta, hogy igaza van az újságnak.

— De én soha sem leszek ám trónörökösnek a felesége — felelte a hercegisasszony.

— Már miért nem?

— Magad mondtad, hogy mielőtt apámnak adtad kezéd, kikosaradtál egy trónörökösre, csak azért, mert nem szeretted . . .

A képes újságot elégették és pár nap mulva kis kommuniké jelent meg az újságokban, hogy a sokat említett házasságról udvari körökben soha sem volt szó.

Lám, szépek olykor az ilyen cáfolatok, hiszed sokszor a szívet rehabilitálják.

Nem szabad beszélni róla.

— Tüntető asztalosok. —

Budapest, augusztus 22.

A fővárosi asztalossegédek az este gyűlést akartak tartani a vig-utcai parlamentjükből. Össze is gyülekeztek vagy hatszázán, a rendőrség részéről Krecsányi Kálmán kerületi kapitány vonult ki nagy segédlettel, de a gyűlést nem tarthatták meg. Weltner Jakab felolvasta a rendőrségnek a gyűlés bejelentésére hozott végzését, amely szerint a gyűlés napirendje miatt nem engedélyezhető.

A gyűlés egyetlen tárgya ugyanis a bejelentés szerint a következők lett volna:

A budapesti asztalossegédek mozgalma és a rendőrség eljárása.

Az asztalossegédek o szerint a rendőrségnek az asztalos-sztrájk alkalmával tanúsított magatartása ellen akartak tiltakozni. És erre nagy okuk lett volna. Megtörtént ugyanis az, hogy a rendőrség az azal fenyegette a *Eodaj-féle* asztalosműhely sztrájkba lépett munkásait, hogy ha nem állnak rögtön munkába, eltoloncoltatja őket a fővárosból.

A mai gyűlés betiltó végzésének az indokolása különben — a Keleti Értesítő szerint — többek között így hangzik:

A főkapitányság a gyűlés megtartását azért nem veheti tudomásul, mert a rendőri intézkedések nyilvános gyűlésen nem képezhetik bírálattá tárgyát.

Weltner Jakab felszólítása után a munkások csöndben kivonultak a gyűlésteremből. Előzetes megbeszélés szerint azonban a gyűlés után tüntetést rendeztek a nélkül, hogy ezt a rendőrség megakadályozhatta volna.

A munkások egy része a Népszínház-utcán, másrésze a Bérköcsis-utcán vonult a József-körútra. Ott eleinte csendesen haladtak, majd az Erzsébet-körútra érve, felhangozt a kiáltás:

— Éljen a kilenc és fél órai munkaidő!
— Erre aztán mindinkább növekedett a zaj.
— Le a jogtörő rendőrséggel!
— Éljen a szabad gyűlékezési jog!
— Éljen a szociáldemokrácia! — hangzott mindenfelől. A járdán vonuló tüntetőket még a kíváncsiak is szaporították. A tüntetők a Wesselenyi-utcánál oszlottak szét. Mire a rendőrök oda értek, már csak néhány kíváncsi embert találtak ott.

— Hát ez is tüntetés? — kérdezte a köruton egy ur, aki éppen akkor olvasta a párisi telegramokat a párisi nagy tüntetéséről. És ennek az urnak igazza volt. A mai tüntetés, mint tüntetés semmi. Kétségbeesztő kritika-néklkülségre vall, hogy Weltner Jakab és társai csupán azt érezték, hogy a rendőrség mai betiltó végzése olyan, amelyre felelni kell valamiképpen, de hogy miképpen, arról sejtelmük sem volt. Megbeszéltek előre, hogy mellék-utakon áthaladva valamennyien összetalálkoznak a köruton és ott éljenek meg abugólnak. Hóhó, a gyűlés betiltásának az indokolása nem olyan, hogy egy fia demonstrációval le lehetne tárgyalni. Nem vért kívánunk, de komoly föllepést.

A főkapitányt pedig a következőkben megismertetjük egynehány elkoptatott, régi igazsággal.

A sztrájkolókat mi joga fenyegeti meg a főkapitány azzal, hogy eltoloncoltatja őket? A sztrájk jogos fegyvere a munkásoknak és nemcsak a munkaadóra nézve jár anyagi veszteséggel, hanem a munkásra nézve is. Nagy csapást mérhet e mellett a közgazdasági érdekekre is, ez azonban még mindig nem adja azt a joga a főkapitány kezébe, hogy eltoloncolja a munkásokat, akik végre is csak a végső esetben nyulnak végső fegyverükhöz. Eltoloncolni akkor szabad a főkapitánynak, ha a sztrájkolók közvetlen veszedelemmel fenyegetik a közbiztonságot. Ennek a jogsága maguk a munkások is elismerik, hiszen azért szerveznek sztrájkpénztárakat, hogy a sztrájkolókat gazdasági harcuk közben is élhesse. Szóval ha már éppen fenyegetni akart a főkapitány, tette volna hozzá, hogy akkor toloncoltatta, ha a közbiztonság érdeke megkívánja.

Hogy teljes legyen a magyarázat, megmondjuk azt is, hogy nem jogos a sztrájk, ha a szabályszerű fölmondást mellőzi a munkások. Ebben az esetben is azonban a vállalkozó károsodása áll elő és a kényszereszközök alkalmazása nem vezet célra.

Most pedig a második, sokkal nagyobb tévedésről, tudatlanság ez erős szó, jogtörés ez talán rosszindulat, *A rendőri intézkedéseket nyilvános gyűlésen nem lehet tárgyalni, — ez a betiltó végzés indokolása.*

Cáfoljunk per analogiam. A munkásoknak megengedtek nemrég egy gyűlést ezzel a napirenddel: Jog, törvény, igazság. E szerint a kormányelnök programmiából kiszakított három

szót szabad megbirálni. És ha ezt szabad — és szabad — egy nem tilthatja meg a főkapitány, hogy a rendőrség viselkedése fölött nyilvános gyűlésen, előre megállapított sorrend szerint elmondhassák a véleményüket azok, akiket legközelebből érint a dolog.

Szentesített törvények fölött hány-szor mondanak népgyűlésen kritikát? A kerületi kapitány rendelkezése mégis szent és sérthetetlen és nem szabad róla beszélni?

A főkapitány egy hete jött meg külföldi tanulmányutjáról. Valóban köszönet illeti, hogy megint kézzel fogható példával illusztrálta valaki, hogy mire jó a külföldi tanulmányút.

(H—u.)

FŐVÁROS.

(*) **Közúti vasúti ügyek.** A kereskedelmi miniszter ma három leiratot küldött a fővárosnak, amelyekben összefoglalja a főváros és a kereskedelmi kormány között fennálló konfliktusokat. A miniszter a fővárosnak minden kérelmét megtagadja. A három leirat a következők:

A fővárosi közgyűlése kimondotta, hogy a közúti vasut újra megállapított részvénytőkénének törlesztését addig nem tárgyalja, a míg a fővárosnak a tőkefőlemeléshez támasztott hozzájárulási joga nem intézik el. A miniszter tudatja a várossal, hogy a kérdést jogerősen elintézte s fölhívja a várost, hogy most már tárgyalja a tőkétörlesztési tervet s határozatot harminc nap alatt terjeszse föl. — *A második leirat* a Gellért-hegyi síklőjára vonatkozik. A főváros a volt kereskedelmi miniszter által kiadott engedelem-okirat több rendelkezését sérelmesnek találta s módosítását kérte. Hegedűs Sándor kereskedelmi miniszter mindenben megerősíti elődje intézkedésének a helyességét s kijelenti, hogy a dolgot ezzel elintézte. — *A harmadik leirat* a közúti vasut alapszabályait tárgyalja. A főváros ugyanis kimondta, hogy a társaság alaptőkénének fölemelésére, a vasut bérbeadására, eladására, az alapszabályok módosítására s a társaság floszlatására vonatkozó közgyűlési határozatok csak a főváros hozzájárulásával érvényesek. A miniszter kijelenti, hogy a főváros kivánása részben nem jogos, részben pedig fölösleges, tehát egy kérelmét sem teljesítheti. A miniszter ezeket a konfliktusokat is befejezeteknek jelenti ki.

(*) **Budai Vigadó vendéglője.** A főváros tanácsa október 4-ikére hirdeti a tulajdonában levő II. ker. Korvin-téri Vigadó vigalmi- és vendéglői helyiségeire. A bérlét 1899. november 1-től számított hat évig tart.

SZÍNHÁZ, ZENE.

** **Magyar Színház.** A Magyar Színházban ma este a mult évad legnagyobb vonzóerejű énekes darabját, a *B. A. L. E. K.*-ot adták s ebben lépett fel először nyári szabadságszün után *Ledofsky Gizella*, a színház fiatal szubrett-primadonnája. A fiatal művésznő hangban és művészi erőben megismosodva tért vissza nyári pihenőjéről s Colombejában ma este is csupa életelenség volt. A közönség nagyon melegen fogadta s énekszámait megismételtette. Zenaide szerepét *Vlád Gizella* játszotta teljes hatással.

** **Orosz operatársulat a Magyar Királyi Operában.** A Magyar Királyi Operának a téli évad során, mint megbízható forrásból értesülünk, érdekes vendégei lesznek. Az orosz ballet példáját követve, a *Mavakov-féle* orosz operatársulat is bemutatja magát a magyar főváros közönségének. Az érdekes vendég szereplés, mint halljuk, februárban lesz.

** **Műsorváltások a Népszínházban.** Z. Bárdi Gabi gyönyörgéskedése folytán a műsorakként változik, hogy a *Görög rabszolgá* és *Diákkisasszonyok* előadásai fölserelődnek, nevezetesen holnap, szerdán, a *Görög-rabszolgá* kerül színpadra *Küry Klárával* és *Hegyi Arankával* a fő női szerepekben, csütörtökön pedig a *Diákkisasszonyok* adják. — *A Magyar Színházban* a *Barnett-lányok* péntekre hirdető előadása elmarad, s helyette *Gaudillott* rég nem adott boházata *A kikapós patikárius* kerül színpadra. A színház e heti műsora ennek következtében így változik: szerdán *Gyurkovics-lányok*, csütörtökön *Az operabál*, pénteken *A kikapós patikárius*, szombaton *A Gésák*, vasárnap a *Gyurkovics-lányok*.

** **A Folles-Dramatikus sorsa.** Megirtuk a napokban, hogy a párisi *Folles-Dramatikus* megbukott s a kaput bezárták. A színházat, minthogy eddigi tulajdonosa csöbőbe jutott, elárverezték s mélyen a huszonötözer frank kiküszöbölésére árul alul kelt el. Tíz-ezreszát frankért vette meg egyvalaki, aki nem akarta magát megnevezni.

** **A Népszínház karikolájja.** A Népszínház igazgatósága kardalosnők és kardalosok kiképzése céljából másfél hónapos ingyenes tanfolyamot nyit. Ugy a karikolába, mint a Népszínház énekkarába való felvételi vizsgálat augusztus huszonhatodikán, délután három óraor lesz a Népszínház színpadján.

** **A Babatündér szerzőjének új balletje.** *Bayer József*nek a *Babatündér* szerzőjének egy új balletje került a napokban bemutatásra a prágai *Landes-*

Theaterben. A balletnek *Olga* a címe és zajos sikert aratott.

** **Hangversenyek.** A gödöllői nyaralók sikerült hangversenyt rendeztek 19-ikén az Erzsébet szállodában. A siker oroszán része *Gyönygyi Izsóbé*, a Vignszínház művésze, aki páratlan művészetével pompásan mulattatta a díszes közönséget. Közreműködött még *Káldy Marika* kisasszony, aki szép hangjával nagy tetszést aratott, nemkülönben *Bokros Margit*, aki érzéssel és meglepő rutinnal szavalt. A hangverseny után tánc volt, mely hajnalig tartott. — *A törökbalint* nyaralók 19-ikén, szombaton, kitűnően sikerült családi estét rendeztek. Az estén közreműködtek *Lang Andor*, *Hegedűs Luiza*, *Essenther*, *Láng Ernő*, *Burger Kornél*, *Dus Gyula* és *Klein N.* A hangverseny után tánc volt. Az est jövedelméből a rendezőseccs műnkre a *Petőfi Ház* javára beküldött 22 forint 56 krajcár, amelyet rendeltetési helyére fogunk juttatni. A jövedelem másik részét a törökbalinti szegény gyermekek iskolakönyv-alapja javára fordították.

SPORT.

** **A magyar athléтикаi klub** tegnap tartott heti handicapjén a következők nyertek díjakat:

I. 100 yardos síkfutás handicap. 1. *Koppán Pál*. 2. *Zimburg Ervin*. 3. *Takács Tamás*.
II. *Távolugrás* handicap. 1. *Uhyarik Béla*. 2. *Róth Sándor*. 3. *Takács Tamás*.

III. *1/4 angol mérföldes síkfutás*. 1. *Uhyarik Béla*. 2. *Koppán Pál*. 3. *Róth Sándor*.

** **Nagy freudenau handicap.** A 3200 méteres nagy freudenau handicap, mely szeptember 10-ikén dől el, a ma lejárt nevezési zárlaton 39 lovat jelentettek be. A verseny pályák kitartásáról ismert minden lova szerepel a listán a legjavától kezdve az alsó klasszisig, amely kis terhe révén érvényesülhet. A A legjobbokat a bejelentettek közül: *Cromwell*, *Komámasszony*, *Pavolin*, *Gagerl*, *Sehr möglich*, *Highest time*, *Napfey*, *Rose of Kildare*.

** **Baden-Baden.** Ma kezdődött meg Baden-Baden mellett, az ifezheimi gyepen a híres nemzetközi meeting, amelynek még sohasem volt olyan intencionális jellege, mint ezuttal. Angol, francia, magyar lovak egész sora száll szembe a belföldi német teljesítéssel, s az első nagyobb küzdelem már teljes sikerrel ki is állották a belföldiek az idegenekkel szemben. Ma dől el ugyanis a 30,000 márkás Zukunfts-verseny és a 20,000 márkás Fürstenberg emlékvrseny s mindkettőt német ló nyerte meg. A Zukunfts-versenyben az óriás favorit *Longy* a távoszlopnál már verve volt az összes francia lovakkal együtt, a magyar *Attila* legalább harmadik lett a német *Don José* és *Smaragda* mögött. A Fürstenberg emlékvrseny eredménye még szenzációsabb: a mi *Statesman*-unk, amelyet ideháza legjobb idős lovunknak tekintünk, helyzetlenül futott *Germaninell*, a holnapután eldülő nagy díj favoritjával együtt. A versenyt *Medea* nyerte meg. A két verseny eredménye a következők:

Zukunftsverseny. Díj 30,000 marka, távoság 1200 méter kétvéteseknek. *Don José* (Toon) első, *Smaragda* (Peake) második, *Attila* (Smith) hamadik, *Donatello* negyedik. 13 ló futott. *Longy*, mely nagy favorit volt, a távoszlopnál a francia lovakkal együtt verve volt. *Báró Springer* *Símandija* pillanatra sem volt versenyben.

Fürstenberg emlékvrseny. Díj 20,000 marka, távoság 2400 méter. *Medea* (Utting) első, *Nibu* (Bowman) második, *Iran* IV. hamadik. A favorit *German* és *Statesman* helyezetlen.

** **Házi verseny.** A *Testedzők Köre* 18-ikán tartotta házi versenyt a millennárius versenypályán. A kör bajnokságát *Klein Jenő* nyerte. A verseny eredménye a következők: I. 100 yardos síkfutás a T. K. bajnokságáért. 1. *Klein Jenő*, 2. *Lamberger Manó*, 3. *Krausz Ödön*, 4. *Hajós D.* II. *Sulydos* handicap: 1. *Fehéri Ákos*, 2. *Klein Jenő*, 3. *Piek G.*, 4. *Suman Lajos*. III. *Távolugrás*: 1. *Heimbach Kálmán*, 2. *Klein Jenő*, 3. *Dőre István*. IV. 804 méteres síkfutás handicap: 1. *Fehéri Ákos*, 2. *Hajós Dezső*.

Nyári lóversenyek.

(Ötödik nap.)

— A *Budapesti Napló* tudósítójától. —

Budapest, augusztus 22.

Akik be vannak avatva a turf misztériumaiba, azok azt sugták ma egymásnak a gyors tribün alatt és a bookmaker-ring körül, hogy *Dundi* köbhög, nem fogja megnyerni az I vadékvrsenyt; *Antonius* ellenben, amely nem köbhög, nyerni fog és hoz nagy kvótát *Adams* barátainak. *Dundi* mindamellett olyan nagy favorit volt, akárcsak a helenenthal díjban, legfeljebb azok plüngerölték le *Antonius*t, akik *Dundi*-ről a legkétségbeesztőbb híreket hallották. A szép kancát részvétellel nézték *Antonius* hívei, jósólván neki korai kimulást, mint olyan cracknek, melynek a tüdeje már kétéves korában meg van támadva. Sokan azt mondták róla, hogy roarer, hogy egy sipól a légzőszerve, mint a lokomotiv sippja, s hogy hozzá képest Nem oda Buda a roarerek királyja egy 7200 méteres stepler matador volt.

Dundi hatodmagával állott a kettős ivadékverseny startgépezébe, amely miután első felszökésénél csaknem lehasította a népszerű Frank Sharpe orrát, a második kísérletnél tisztességesen indította el a lovakat. A szerencsétlen roarer a korlát mellett, vagyis a legjobb helyen szaladt starttól be a távoszlopig s már nyerőnek is látszott, amikor Sharpe mozogni kezdett rajta, s mindjárt vége is lett a helenthali díj nyerőjének. Akik a turf misztériumaiba be vannak avatva, azt mondták, hogy bizonyosan köbhögsi roham lepte meg a szegény állatot és ezért nem tudott tovább futni. Amikor Dundi visszaesett, Adams szeretett volna jönni Antoniuszal, amely nem köbhög s nem is roarer; ámde a nagy Gaga-csikó mindjárt még jobban verve volt, mint Dundi s a legnagyobb udvariassággal engedte maga elé a gyöngéd nembeli crackeket: *Allerweil fidel* és *Clairrettet*, majd *Duennát*. *Duenna* és *Ottó* főherceg lova, *Allerweil fidel* közt volt aztán olyan küzdelem, amelyet nem minden nap lát a turfman s hogy a végén egy legrövidebb fejjel *Duenna* nyert, az nem is annyira az ő, mint a *Wilton* jockey érdeme.

Dundiról pedig a végén kiderült, hogy nem is köbhög, még csak nem is roarer, hanem egyszerűen közönséges parvenüe, amely a helenthali-díjban csupa rossz lovat vert meg, itt azonban, hogy jobb lovakkal találkozott, nem tudott boldogulni. Antonius veresége azonban érthetetlen, már azért is, mert *Allerweil fidel*, a verseny morális nyerője ő mögötte érkezett be a Kárpát-díjban, most pedig egy keres stone-nal jobban futott nálánál. A turfmaneket különben magasabb sportszempontból is nagy szomorúsággal töltötte el az eset, hogy Antonius lemaradt, mert régi tan a turfban, hogyha a kancák jobbak a ménéknél, akkor silány az évjárat, rossz a klasszis... Az azonban némi megelégedést kellett még a plungerkörökben is, hogy úgy Dundi veresége, mint még egynehány jóra való outsider győzelme egy kis lélekzethez jutatta a bookmakereket, akik olyan szomoruan ültek ma az első verseny előtt a ring akácai alatt, mint súlyosan csalódott, melankólikus szerelmeseik. Ám azután felvidultak, *Corvinus*, majd *Lucifer* és Dundi veresége után, sőt amikor *Ehlers* és *Lackenbacher* megkapták az első táviratot *Longy* vereségéről Baden-Badenben, egyszerre kiderültek a mosolyra rég nem kelt arcok és mindjárt olyanok lettek, mintha nem is lett volna István-díj és nem lett volna Zászlós sohasem...

Ime itt vannak a mai nap szenzációs eredményei:

I. Kétvések eladó-versenye. Díj 2000 korona. Távság 1400 méter. Báró Harkanyi A. *Altesseje* (Wilton) első, gróf Wenckheim D. Pátogója (Adams) 2-dik, Monsa (Rumbold) és *Esposuette* (Sands) holtversenyben 3-dik. Futottak még: *Mumus*, *Próba*, *Gavotte*, *Bolygó*, *Serdar*, *Mirabeau*, *Popovka*, *Cabbage Rose*, *Kótyag*, *Mirzl*, *Lutte*. Ítélet: Könnyen 2 1/2 hoszszal nyerve, fejhoszszal 3-dik. Totalizátor: 5: 12. Helyrefogadások: I. 25: 42, II. 62.

II. Háromévesek gátversenye. Díj 200 korona. Távság 2400 méter. Báró Uchtritz Zs. *Bambulaja* (Sheybal) első, Geiszt G. Gyémántja (Csompóra) 2-dik, báró Born F. Das ist die Wahreje (Nightingall) 3-dik. Ítélet: Könnyen nyakhoszszal nyerve, 8 hoszszal 3-dik. Totalizátor: 5: 9.

III. Vitorony díj. Díj 8000 korona. Távság 2400 méter. Gróf Esterházy L. *Mordánya* (Sharpe) első, Dreher A. Hängdianja (Bulford) második, báró Königswarder H. *Corvinusa* (Adams) harmadik. — Ítélet: Küzdelem után nyakhoszszal első, hét hoszszal harmadik. Totalizátor: 5: 13.

IV. Háromévesek handikapja. Díj 3000 korona. Távság 1800 méter. Mr. George Paul *Esthajna* (Bulford) első, Szemere M. Grimaldija (Lovász) második, Rohonczy G. Tiszgyöngye (Szöböllődi) harmadik. Futottak még: *Tristan II.*, *Remete*, *Zsuzsi*, *Lucifer*. — Ítélet: Könnyen 3 1/2 hoszszal első, 1 1/2 hoszszal harmadik. Totalizátor: 5: 73. Helyrefogadások: I. 25: 86, II. 25: 61, III. 25: 250.

V. Kettős ivadékverseny. Díj 20,000 korona. Távság 1100 méter. Báró Springer G. *Duennája* (Wilton) első, Ottó főherceg *Allerweil fidelje* (Kapusek) második, Mr. Dorryt *Clairlette* (Rumbold) harmadik. Futottak még: Dundi, Antonius, Tippu Tipp, Waterloo. Küzdelem után fejhoszszal nyerve, két hoszszal 3-ik. Totalizátor: 5: 45. Helyrefogadások: I. 25: 64, II. 25: 127, III. 25: 89.

VI. Eladóverseny. Díj 2000 korona. Távság 1100 méter. Péchy A. *Mirkója* (Poole) első, Geist G. *Részese* (Kapusek) második, gróf Esterházy M. *Wie Seide* (Stiles) harmadik. Futottak még: *Elte*. Totalizátor: 5: 8. Helyrefogadások: I. 25: 31, II. 25: 43.

VII. Nyeretlen kétvések handikapja. Díj 3000 korona. Távság 1000 méter. Meszlényi Adrienne *Megaeraja* (Cleminson) és gr. Kinszky Zs. *Modorja* (Gilchrist) első, Dreher A. *Reducer* (Bulford) harmadik. Futottak még: *Charmer*, *Hirondelle*, *St. Maur*, *Wabernde Lobe*, *Röquebrune*, *Julus*, *Cleopatra*. Holtverseny. Ítélet: öt hoszszal harmadik. Totalizátor: 5: 11. Helyrefogadások: 25: 46. Modor, 5: 8. Helyrefogadások: 25: 41. *Megaera*.

Nyiltér.

(Az e rovat alatt közölteknek sem tartalmáért, sem alakjáért nem felelős a szerkesztőség.)

Áthelyezés!

es. és kir. udvari szállítók.
— 1865. ALAPÍTOTT 1865. —
„Peking” városához címzett

Tea, Rum és Cognac fióküzletüket
IV., Koronaherceg-utca 20. sz. alá
Szervita-tér mellett helyezték át.

A pesti izr. hitközség előjáróságától.

A Dohány-utcai templomi imaszéktulajdonosoknak a bérbeadás, a bérlőknek a bérbevétel erre nem hivatott közbenjárók beavatkozása nélkül kívánván lehetővé tenni, az az ideai főünnepek előtt úgy intézkedtünk, hogy a bérbeadandó tulajdonulások is lehetőleg bizottságunk által adassanak bérbé.

Felkérjük ennél fogva mindazon Dohány-utcai templomi imaszék birtokosokat, kik imaszékeiket bérbeadni kívánják, hogy ebbeli szándékukat az imahelyek megjelölése mellett, szóval vagy írásban a pesti izr. hitközség központi hivatalában (VII., Sip-utca 12. I. em. 11.) legkésőbb 1899. aug. 25-ig bejelenteni sziveskedjenek.

Mindazokat pedig, kik Dohány-utcai templomi imaszékeket kívánják bérelni, felkérjük, hogy a bérlet végett 1899. aug. 27. kezdődőleg d. e. 9—12-ig és d. u. 3—5-ig a VII. ker. Sip-utca 12. I. 12. sz. a. ülésezőbizottságokhoz fordulni sziveskedjenek.

Budapesten, 1899. augusztus 6.

A pesti izr. hitközség előjárósága.

TÖRVÉNYSZEK.

§§ **Váloper.** *Baltazzi* Hektor, a híres sportsman, magyar honos volt még, mikor *Ugorde* Anna grófnót oltárhoz vezette. Csehországban telepedtek le s csakhamar osztrák honosságot is nyertek. A házaspár között azonban tavaly szakadás állott be s Baltazzin Angliába költözött. *Baltazzi* hiába hívta vissza feleségét, hiába monesztett utána leveleket. A hűtlon asszony mindössze ennyit írt vissza:

— *Eszemágában sinos, hogy elhagyjam önért Angliát!*

Baltazzi végre is megunta a dolgot, újra magyar honossá lett s hűtlon elhagyás címén pert indított neje ellen. A törvényszék feibontotta a házasságot s ma a királyi tábla helybenhagyta a törvényszék ítéletét.

§§ **Tis forint.** *Brodszky* Lajos nagyatádi szolgabíró a hónap elején elítélte tíz forintra. Az történt vele, hogy megütötte *Köteles* Józsefet és pedig, amint annak idején megirtuk, azért, mert így kívánta az uri tempó. Most *Brodszky* ur kijelenti, hogy nem csupa passzióból tette a dolgot, hanem azért, mert gyanakodott *Kötelesre*, kit késő estén a kert alatt látott, hogy a körteit lopja. *Brodszky* ur tehát hibázott, mikor önmaga osztotta az igazságot, de azt kívánja hangsúlyozni, hogy nem csupa kedvtelésből ütött, mert ő szereti a gondjaira bízott parasztot.

TÁVIRATOK.

A román király jobban van.

Bukarest, augusztus 22. A hivatalos lap orvosi jelentést közöl, amely szerint a király állapota megnyugtató. A legutóbbi erős gyomor fájdalom következtében nagyon meggyöngült, de ereje lassankint visszatér.

A 14-ik §.

Bécs, augusztus 22. A hivatalos *Wiener Zeitung* a 14. §. alapján kibocsátott két császári rendeletet közöl. Az egyik a vagyonatrüházás illetékeiről szól, a másik az aktív állami hivataloszlók fizetését szabalyozza 1899. szeptember 1-től december 31-ig.

Zavargások Németalföldön.

Hilversum (Észak-Hollandia), augusztus 22. Az itteni országos vasar megtartásának megtulása következtében a múlt éjjel komoly jelleget zavargások történtek. Éjjeli 11 óra körül csoportok csődültek össze, melyek bejárták az utcákat, a polgármester házának ablakát lebörték, több villa boltelviségét

szétrombolták és a gázlámpákat összetörték. Mint-hogy a helység rendőrsége nem volt képes a rend helyreállítására, a polgármester a polgári őrségtől kért egy osztályt. Ma kihirdették az ostromállapotot, Gyalog- és lovasosztályok is érkeztek ide.

Pasics és Tausanovics szabadlábbon.

Belgrád, augusztus 22. A rögtönitélő bíróság a több héten át tartott vizsgálat folyamán kénytelen volt a radikális párt két vezérének, az összeesküvés szervezésével gyanúsított *Pasics* és *Tausanovics exminisztereknek* ártatlanságát konstataálni s ennek következtében szabadon való bocsátásukat javaslatba hozni.

A rögtönitélő bíróság eme pártallan eljárásáról távirati jelentés ment Nisbe az ott tartózkodó *Gyorgyevics* miniszterelnökhöz, aki egyelőre *Tausanovics* szabadlábbon helyezését elrendelte. *Pasicsot* valószínűleg holnap, vagy holnapután bocsátják szabadon.

Belgrád, augusztus 22. Ma ismét négy ember szabadlábbon helyezését várják. Jól értesült forrásból származó hír szerint a szkupstinát szeptember 17-én újból megnyitják.

Számüzési törvény Szerbiában.

Nis, augusztus 22. A szkupstina egybehívásának elhalasztása abból az okból történt, mert az időközben bekövetkezett miniszterválságok hátráltatták a kormányt abban, hogy a szkupstina elé terjesztendő javaslatokat a kellő időben elkészítse. Nevezetesen az ország pénzügyeinek újbóli rendezése, két szárnyvonalnak kiépítéséről és a vagyon-elkobzásról szóló törvényjavaslatok még munka alatt vannak. Ez utóbbi a jelenlegi helyzettel függ össze, s törvényerőre emelése visszaható erővel bírna a mostani rögtönitélő-bíróság által hozott és hozandó ítéletre és elítéltekre vonatkozólag. E törvényjavaslat értelmében a szűb kormánynak jóga lenne *egyeseket* az ország különböző helyeire internálni, szükség esetén az állampolgárság megfosztásával az államra veszedelmes egyéneket az országból kiközösíteni.

Tüntetések Ausztriában.

Eger, augusztus 22. A graslitz zavargások alkalmából ma este újabb tüntetések voltak. Vagy háromszázan énekelve vonultak át az utcákon és a vásártéren, ahol *Hofer* képviselő beszélni akart, de a hatóság megakadályozta. A rendőrség végül szétoszlatta a tömeget. Tíz óra felé már teljesen helyreállott a nyugalom.

Prága, augusztus 22. *Graslitzban* ma meghalt egy *Rudolf* nevű lakatos, aki a tüntetések megsebesült.

A németországi helyzet.

Berlin, augusztus 22. A császár megérkezése előtt nem lehet szó sem a kormányválság megoldásáról, sem a képviselőház feloszlatásáról. Politikai körökben beszélnek, hogy *Van der Recke* lemondásával a kormányválság el fog odázódni.

Berlin, augusztus 22. Itteni jól beavatott körökben *Hohenlohe* herceg birodalmi kancellárnak lemondását óráról-órára várják. Utódjául egyesek *Waldersee* grófot, mások — és ez biztosabb feltetés is — *Bülow* grófot emlegetik, aki ma reggel ideérkezett.

Az orosz szakértő.

Szófia, augusztus 22. A bolgár kormány a napokban befejezte hadseregének orosz mintára történt reorganizációját. Az átalakítások és újítások közel tíz évet vettek igénybe. A bolgár kormány most fölkérte az orosz kormányt, küldene le Bulgáriába egy katonai szakteknit, aki a bolgár hadsereg új szervezete, felszerelése és új erődítményei, valamint állományja fölött szakvéleményt mondana. II. Miklós cár *Jepanesin* orosz ezredest küldte ki Bulgáriába, aki a napokban érkezik ide.

A pestis Európában.

Madrid, augusztus 22. *Oportoi* jelentések szerint ott tegnap négy ember betegedett meg pestisben, akik közül kettő meghalt. A városi laboratórium előtt tüntetés volt. A tömeg a laboratórium egyik orvosa ellen tüntetett.

Közgazdasági táviratok.

Berlin, augusztus 22. (A *Budapesti Napló* tudósítójának távirata.) *Esti forgalom.* Négyezszázalékos magyar aranyjárdék —. —. Magyar koronaárjadék —. —. Osztrák hitelrészvény 241.10. Osztrák-magyar államvasut 149.10. Déli vasut 33.40. Északnyugati vasut —. —. Elbavölgyi vasut —. —. Orosz bankjegy készpénz 216.40. Buschtiehradi —. —. Orosz bankjegy —. —. (Ujimo.) Lombard —. —.

Frankfurt, augusztus 22. Árfolyamok augusztusra. (A *Budapesti Napló* tudósítójának távirata.) *Esti forgalom.* Osztrák hitelrészvény 241.20. Osztrák-magyar államvasut 149.20. Déli vasut 33.40. Osztrák aranyjárdék —. —. Olasz járadék 92.65. Laura-kohó 263. —. Harpeni 196.70. Discant 194.40. Alpeisi —. —. Bécsi bankvezeték —. —. Csődés.

KÜLÖNFÉLÉK.

Könycepp.

— Feleki Sándor fordítása. —

A legnagyobb boldogságot
Ki önthetné egy kis dalba?
S néma, mint a sötét éjféli
Az emberek nagy fájdalma.

Mindkettő a könyves szemben
Tükröződik csöndben vissza,
És e könycepp, mint a bánat,
Olyan fénylő, olyan tiszta.

Sturm Gyula.

— Asszony léghajósok. A párisi automobilklubnak erős riválisa kezd lenni az Aéro-klub. A párisi előkelő hölgyek között ugyanis most az az ambíció kapott lábra, hogy egyes léghajósokká váljanak. Az uttörésben Mme Savory és Mme Flameng jár elől. Már régóta nem elégitette ki e derék hölgyeket az, hogy ők csak közönséges utasok legyenek a léghajón, amelyet férfiak kormányoznak. Egy napon aztán elhatározták magukat és saját külön léghajókat rendeltek meg maguknak. Mme Savory léghajója a Volza, amelyvel részt vett a múlt hónapban az Aéro-klub versenyében. Léghajójával mindig visz fel néhány kisebb ballont is, amelyek mint gáztartók szerepelnek. De a kis ballonok segítségével sem győzhetett a versenyben ez a vakmerő léghajós asszony, pedig nagyon bízott a diadalában. És bár történt vele már egy némely kellemetlenség leszállás közben, amikor érintkezésbe jutott tüskékkel és kemény kőfalakkal, még sem riad vissza a léghajózásaitól. Egyébként nagyon csinos fiatal hölgy, kurta hajfürtökkel és szép nagy szemmel és az arcképe is közölték már a lapok.

— Bál — elektrofon-zenével. „A zenét a ...-ik számú gyalogezred zenekara szolgáltatta. ... A hajnalig tartó mulatságban X. Ferkó kiűnő bandája húzta a talp alá valót. ... Így olvassuk még farangyi bálok, májálisok és egyéb multságok referádaiban. Lehet, hogy mind ennek vége lesz hamarosan. Booth, a londoni elektrofon-társaság igazgatója azt tervezi, hogy elektrofonnal bál zenét vezetnek egy központból a magánházakba. Egy újság-tudósító előtt Booth kijelentette, hogy elsőrangú zenekart fog szerződtetni s így az előfizetők a legjobb zenét hallgathatják. Ezenkívül pedig sok tért nyernének a teremben, amelynek jórésztét különben a zenekar foglalja el. Booth már tett kísérletet tervével s meg van győződve, hogy a jövő bál szezonra, mindeu előfizetők, aki házi bált ad, az elektrofonra fogja bízni a muzsikát. A szezon alatt egy zenekart fognak szerződtetni, amely

mindennap játszik majd a társaság Gerrard-uti házában. Ebből a házból a zenét bevezetik az előfizetők-höz s állítólag annyira halható, mintha a zenekar a szobában játszanék. Négy fölfogó készüléket kell elhelyezni a szobában, közel a mennyezethez. E készülékek egyáltalában nem zavarják a szoba berendezését, mert nem is kell, hogy láthatók legyenek.

— Bizonyos vagyok benne — jelentette ki Booth, — hogy az emberek hamar be fogják látni, mennyi előnyük van abból, ha a tánczenét ilyen módon állítják elő. Persze mindennap más-más program lesz. Legközelebb megpróbáljuk, hogy a közönség meghallgathassa a parlamenti tárgyalásokat. Már négyszáz tag kijelentette, hogy jó volna, ha az elektrofont föl lehetne állítani a parlamentben is. Csak még a szónokok beleegyezése szükséges.

Szóval Londonban a jövő bál szezonban a zenét az elektrofon fogja „szolgáltatni.” Mert az angol megcsinálja, amit akar. És ami angol, az elkerül könnyen erre felé keletre is.

— Nelly kisasszony számlácskaja. Nelly Jackson kisasszony, egy gazdag angol lánya, néhány nap előtt Párisban, a Champs-Elyséesen biciklizve, összeütközött egy bérkocsival. Biciklijét összetört, ő maga kis sérüléseket szenvedett. Az esetről a szolgálattevő rendőr jelentést tett a kerületi rendőrhivatalában. Az ügyet ott jóformán elfelejtették már, amikor a minap délután váratlanul megjelent Nelly Jackson kisasszony és a rendőrtisztnek az összeütközésből származó költségekről jegyzéket mutatott be, amelynek sürgős kiegyenlítését kérte. A jegyzék következőképpen szövege:

Orvosi látogatások	1600.—	frank
Patikaköltségek	633.—	"
Ruházat	400.—	"
Az eltört kerekpár	1200.—	"
Elvesztett idő	5000.—	"
Felindulás	25.000.—	"
Borralalók	—.—	25

Összesen: 33.833.25 frank.

— Tessék csak a bírósághoz fordulni! — mondotta a rendőrtiszt, amikor a kis számlát elolvasta.

— A nemezis. Azokból az időkben, amikor Goethe olyan nagy barátságban élt Weimarban Károly Ágost herceggel, közlik ezt a mulatságos kalandot: Egyszer vadászat közben a herceg és a költő elmaradt a kísérettől. Sokáig barangoltak az erdőben, s erősen megsojzomjaztak. Ezenközben egy kunyhóhoz értek, s be is tértek. Egy öreg asszony éppen vaját köpült, attól friss tejet kértek. Az anyóka készséggel sietett ki, hogy vendégeinek a kérését teljesítse. Alig tette be maga után az ajtót, a hercegnek pokoli ötlete támadt. A kemence padkájáról elkapta a nyugalmasan doromboló macskát és hirtelen bedugta a köpülőbe. Az öreg asszony

aztán jött vissza, hozta a tejet, s míg a vadászurak iták a hűsítő italt, mindenképpen elfoglalták beszélgetéssel az éreget. Végre távoztak. Kint a herceg kacagva örült a heccnek.

— Csak azt az egyet sajnálom — mondta Goethenek, hogy nem láthatom, micsoda arcot vág majd, amikor kihuzza majd a macskáját a köpülőből.

Persze annyi becsület volt a hercegen, hogy megfogadta, hogy mielőtt legközelebb a kunyhó felé vetődnek, megtéríti az öreg asszony kárát és kárpótolja a nagy ijedelemért is, amit bizonyosan elszenvedett. Ez az alkalom csak-nézár kinálkozott is. Az öreg asszony különben már messziről megismerte őket:

— No né, hisz ezek az én vendégeim!

— Igen, — mondotta a herceg — mi vagyunk, akik neked a multkoriban azt a kárt csináltuk. No itt van ez a pénz a vajért, amit ki kellett dobnod.

Az öreg hamisan mosolygott, aztán, hogy a pénzt elvette, ravasz hunyorgatással nyugtatta meg az urakat:

— Nem dobtam én azt ki lelkem, nagyságos urak, a weimari udvarba küldtem el, megessznek ott mindent.

Az urak elképedve hallották ezt a beszédet, a herceg megrázkódott. Goethe szólalt meg legelőbb. Jelentős arckifejezéssel és pátoszszal mondotta:

— A nemezis!

— A telefon és a bacillus. Sokszor volt már szó arról, hogy a telefon veszedelmes, mert beszélő kagylója ragadós betegségeket terjeszthet azoknak a bacillusoknak az útján, amelyeket rálehelnek. Egy Chicagóban megjelenő orvosi lap foglalkozván ezzel a kérdéssel, határozottan kijelenti, hogy a telefonnak ez a veszedelmessége nincs. Egy orvos állítólag megint talált egy telefonkagylón bacillust és a dologgal foglalkozott a város egészségügyi hatósága. Adatok gyűjtött, megvizsgáltatta az összes telefonokat és végül konstatálta, hogy a telefonkagylók nem közvetítik a bacillusokat. A telefon használata nem követeli meg, hogy egészen érintsük a kagylót, s ha kellő távolságban tartjuk magunkat, ki van zárva, hogy beleheljük a bacillusokat, ha esetleg ott vannak a kagylón. Minthogy eddig azonban nagyon ritkán konstatálták a bacillust a telefonkagylón, s még abban az esetben is, ha ott is van, szinte képtelenség, hogy árthasson, tehát, úgy mondja a chicagói újság, nincs veszedelem. De az amerikai sajtó mégis tele volt cikkekkal, amelyek a telefonnak a veszedelmességét bele kürtölték a világba. Hát erre is megfelel az orvosi lap. Azt mondja, hogy azok a cikkek mind azért írótak, mert egy vállalkozó el akarja helyezni az ő új találmányu telefonjait, amelyek állítólag teljesen kizárják a bacillust.

REGÉNY.
Grubbe Mária.

(12) — Dán regény. —

Írta: JACOBSEN J. P.

Mert éppen az által, hogy ön oly sokról mondana le értem, arra ösztökélne, hogy szerelmem egy egész világot jelentsen önnek. Istenítő szerelmemmel úgy venném körül, mint egy acélkalitkával s ha megtudnám, hogy egy pillanatra szabadulni vágyik ebből a fogságból éjjel és nappalát, minden óráját örökös gyászával keserítendő el.

Felállt s kezét nyújtott Frederiknek. — Isten önnel, Frederik Ulrik, halálnál is keserűbb, hogy el kell válnunk. De idők multán, ha már öreg, elvirágzott lány leszek, vagy valamelyik vén embernek még vénebb felesége, akkor be fogja látni, hogy Urne Zsófiának igazja volt. Az Ur kére legyen kiterjesztve az ön feje felett. Emlékek apró levélkék halásán tartják s nem engedik, hogy kidüljön. Hígyje el, Frederik Ulrik, hogy lelkemet épp ily módon támogatja majd az ön szerelmének emléke, még akkor is, mikor az már régesrég kihült az ön szívében.

Keményen szemébe nézett s aztán távozni akart. Frederik Ulrik visszatartotta.

— Hát az örületbe akar-e kergetni kisasszony? Vagy most, hogy végre tudom, hogy szeretsz, most még külön meg kell mondanom, hogy nincs hatalom a világon, mely téled elszakítana? Hát nem érzed, hogy vérem megrészegült a látásodtól s hogy nem uralkodom most önmagam felett? Beléd áruitem, úgy, de úgy, hogy

ebben az órában az enyémnek kell lenned. Ugy szeretlek, mintha gyűlönélek, én nem gondolok a te boldogságra; nem kérdezem azt, hogy boldog leszel-e vagy boldogtalan, csak azt, hogy én osztom-e meg örömeidet, bánatodat. . . .

Hirtelen a lány mellé lépett s keblére vonta. Az lassan emelte fel hozzá tekintetét, aztán könnyei közt is mosolygott: — Ahogy akard Ulrik! mondta végül s szenvedélyesen csókolt meg Frederiket.

Három hét múlva eljegyzési ünnep volt. A király szívesen beleegyezett a dologba. Azt hitte, így vége lesz a Frederik Ulrik duhajkodásainak.

ÖTÖDIK FEJEZET.

A szeptember másodikik és az október huszadiki kirohanás után a város telve volt Gyldenlöve Ulrik Keresztély hírnevével. Sátán ezredesnek hitták az emberek. Nem volt olyan gyerek a városban, aki Bellarinát, a fehér lábú sárgáját ne ismerté volna s ha végig lovagolt a városban, a lányok bálmulva néztek a magas alak után s gyönyörűnek találták a kék posztókabátot, a piros övet, az arasznyi széles kardszíjakat s boldogok voltak, ha bálmulatukat a szép katonának egyetlen mosolygása vagy fejbólintása honorálta. Még a komoly családapák is és a fejkötés tiszteletreméltó matronák, akik pedig eléggé ismerték Gyldenlöve ur huncutságait, boldogan intettek egymásnak, ha vele találkoztak s elmerültek annak a kérdésnek a taglalásába, hogy mi történt volna, ha Gyldenlöve ur nincs a világon.

Hogy a katonák és a legénység imádták, az magától értetődik; mert megvoltak benne mind ama tulajdonságok, melyek atyját, Keresztély királyt olyan közkedvelté tették. Egyéb tekintetben is örökölte atya tulajdonságait, annak minden hevessége, mértékeltensége, vakmerő határozottsága és gyors áttekintő képessége is megvolt benne. Egyenes lelkű ember volt. Dacára annak, hogy ifju éveit külföldi udvaroknál töltötte, nem lett belőle udvarone, sőt még udvarias ember sem. A társas érintkezésben szűkszavú volt s

még szolgálatban is csak akkor nyitotta ki a száját, ha káromkodni, átkozódni kellett.

Világos tehát, hogy neve homályba burkolta a többiekét, s hogy a fűzfapótlák versében így aposztrófálták őt: „Oh hatalmas Gyldenlöve, Dánia nemtője!” — Vagy így: — „Üdv neked Dán Mars, bator Dávidja Dániának”, aztán hosszu életet is kívántak neki, a bőség szaruját emlegették, dicsőséget és tisztetletet, egészséget, jólétet és szerencsét kívántak neki. Az is természetes, hogy nem egy buzgó fohász szállt az ég urához, melyben azért könyörögtek, hogy tartsa meg továbbra is Ulrik Krisztián urat, sőt akadtak olyan jámborok is, kik arra kérték az Urat, hogy térítse el Gyldenlövet a bűnök ösvényéről és vezesse őt az erény és igazság ragyogó napfényéhez, hogy ily módon a földi dicsőségen kívül a lelki üdvösség is osztályrészül jusson neki.

Grubbe Mária sokat foglalkozott Rigée néni vitéz rokonával. Sohasem találkozott ugyan még vele sem Rigée néninél, sem másutt, mindössze egyszer látta őt az utcán, mikor Lucie figyelmeztette rá.

Sokat beszéltek róla. Mária hallotta és olvasta, hogy hős, hallotta a nép ujjongását, amely akkor tört ki, mikor őt az utcán látta. A hősi név kiemelte őt a közönséges emberek sorából, Mária sohasem hitte, hogy a hősök is emberek, mert macedóniai Nagy Sándor, Holger Danske, Bayard lovag s a többiek nagy, távoli, világító alakok voltak, inkább minták és képzetek, mint emberek. Amint gyermekkorában sohasem hitte, hogy olyan szép lehet az ember írása, mint az írásminta, úgy kételkedett abban, hogy valaki a hősök mintaképeit utolérheti. A hősök csak voltak valamikor, régen. Hogy valaha eleven hőst is fog látni, olyat, a ki lóháton járja be az utcákat, még álmában se hitte volna. S most megváltozott a világ; a nagy, a szép, az a sok tarka mese, a mely csak az olvasmányokban volt eddig, életre kelt most. Tehát csak van mégis valami a világon, amire az ember egész

mm. 77 k. 8 frt 60 kr, 300 mm. 77-5 k. 8 frt 50 kr, 100 mm. 76-5 k. 8 frt 85 kr, 150 mm. 76 k. 8 frt 45 kr, 100 mm. 76 k. 8 frt 45 kr, 100 mm. 75-5 k. 8 frt 50 kr, 200 mm. 75-6 k. 8 frt 70 kr.

Bihar: 100 mm. 79 k. 8 frt 50 kr, 100 mm. 79 k. 8 frt 75 kr, 100 mm. 78-5 k. 8 frt 70 kr.

Mind 3 hónapra. Ross: 500 mm. 6 frt 60 kr, 400 mm. 6 frt 55 kr. Arpa: 200 mm. 6 frt 65 kr kőbányai, 1000 mm. 5 frt 68 kr.

Zab: Uj 180 mm. 5 frt 40 kr, 1000 mm. 5 frt 35 kr, 40 mm. 5 frt 22 1/2 kr.

Káposztarepce: 300 mm. 11 frt 60 kr. Kézpénzfizetés mellett.

A készruha hivatalos jegyzése a budapesti áru-és értéktőzsde szokásai szerint, készpénzben 100 kilogrammonként. A minőség hektoliterenként és kilogrammonként.

Table with columns for 'Buza (6)', 'bánsági', 'tiszaoldali', 'pestvidéki', 'fejérmegyei', 'bónaki', 'román', 'szerb', 'bolgár', 'Ross', 'Arpa', 'Zab', 'Tengeri', 'Repece', 'Köles' and various price listings.

A határidőszület folyamán a következő kitések történtek:

Table listing prices for 'Buza októbr.', 'Buza (1900.) áprilisa', 'Ross októbr.', 'Zab októberre', 'Tengeri augusztusra', 'Tengeri szept.', 'Tengeri 1900. májusra', 'Repece augusztusra'.

Déli egy óraker a következő záróárakat állapították meg hivatalosan a tőzsdén:

Table listing prices for 'Buza októberre', 'Buza (1900.) áprilisa', 'Ross októberre', 'Zab októberre', 'Tengeri szeptemberre', 'Tengeri augusztusra', 'Tengeri (1900.) máj-ra', 'Repece augusztusra'.

Délután fél 5 óraker zárul:

Table listing prices for 'Buza októberre', 'Buza áprilisa (1900.)', 'Ross októberre', 'Zab októberre', 'Tengeri májusra 1900.', 'Tengeri augusztusra', 'Tengeri szeptemberre', 'Repece augusztusra'.

A budapesti értéktőzsde.

A mai előtőzsde a tegnapi esteli külföldi gyenge zárlatok hatása alatt indult meg. S miután Bécsből is jelentették, hogy az ottani piac hangulatára nagyobb eladások erős nyomást gyakorolnak, nálunk is gyenge irányzat bukkan fel, minek folytán az összes internacionális értékek árai hanyatlottak.

Osztrák és magyar hitelek mintegy 1 1/2 forinttal, államvasutak 1 forinttal olcsóbb árak mellett kerültek forgalomba. A helyi piac ugyszólván teljesen el volt hanyagolva. A déli tőzsde kezdetben csendes volt, később Franciaországból kedvező jelentések érkezvén, a hangulat javult s élénk forgalom mellett az internacionális értékek árnívója tetemesen emelkedett.

A zárlat kedvező volt. Valuták és ércváltók, tekintettel nagyobb kínálatra, mely a bécsi piacon vette kezdeményezését, egy csekélységgel olcsóbbak.

Az előtőzsde gyenge.

Jegyzetek: Magyar hitelrészvény 390.50-391.-, Osztrák hitelrészvény 384.50-385.50. Osztrák-magyar államvasut részvény 349.25-350.50. Rimamurányi vasműrészvény 327.75-320.- forinton.

A déli tőzsde változatlan.

Jegyzetek: Magyar hitelrészvény 390.75-392.25. Osztrák hitelrészvény 385.-386.25. Osztrák-magyar államvasuti részvény 350.-350.50.-, Leszámitoló-bank részvény 268.-268.50. Kőuti vasut részvény 367.50-368.25. Rimamurányi vasmű részvény 330.25 forinton.

Az utőtőzsde hangulata eleinte javult; utóbb azonban az irányzat elgyengült.

Zárul: Osztrák hitelrészvény 385.50. Osztrák államvasuti részvény 349.50. forinton.

Leszámitoló árfolyamok:

Table listing exchange rates for 'Magyar általános hitelbank', 'Osztrák hitelintézet', 'Pesti m. kereskedelmi bank', 'Magyar orsz. közp. takarékpénztár', 'Pesti hazai első takarékp.', 'Salgó-Tarjani közsébbánya', 'Magyar ukoripar r. t. B-sor', 'Bpesti városi villamos vasut'.

A hivatalos zárlatok a következők voltak:

Allamadósság.

Table with columns for 'Aranyjárdék', 'Koronajárdék', 'Kéleti vasuti költségek', 'Államvasuti aranykölcsön', 'Államvasuti östetikölcsön', 'Vaskaruk kölcsön', 'Magyar nyeregemény kölcsön'.

b) Osztrák Allamadósság.

Table with columns for 'Egyes papíráradék', 'Egyes esztíjárdék', 'Aranyjárdék'.

c) Idegen Allamadósság.

Table with columns for 'Bolgár vasuti kölcsön', 'Bonyák kölcsön', 'Budapesti fővárosi kölcsön'.

Iás kölcsönök.

Table with columns for 'Budapest fővárosi kölcsön', 'Temes-bérgyöngyi kölcsön'.

Záloglevelek és kölcsönkötvények.

Budapesti intézetek kibocsátása.

Table listing various financial instruments like 'Belvárosi takarékpénztár', 'Egyes főv. takarékpénztár', 'Kisbirtokosok zálogl.', 'Földhitelintézet', 'Földhitelintézet (60 éves)', 'Földhitelintézet (33 éves)', 'Helyi érdekelte vasuti kölcsön', 'Helyi érdekelte vasuti kölcsön', 'Jelzálogbank', 'Kassa-oderbergi 1888. évi', 'Kassa-oderbergi 1891. évi'.

Elsőbbségi kötvények.

Table listing 'Adria elsőbbségi kötvény', 'Kőuti vasut részvény', 'Budapest-bécsi vasut', 'Kassa-oderbergi 1888. évi', 'Kassa-oderbergi 1891. évi'.

Bankok részvényei.

Table listing 'Bankkegyesület', 'Első m. iparbank', 'Függetl. hitelbank', 'Magyar bank r. t.', 'Hazai bank', 'Horvát-szlavon jelzálogbank'.

Takarékpenztárak részvényei.

Table listing 'Belvárosi', 'III. kerületi', 'Drászfalvasi', 'Budapesti takr. és zálogk. r. társ.', 'Concordia', 'Első budapesti', 'Erzsébet', 'Luzsa'.

Gősmalmok.

Table listing 'Fényák és téglyagyár részvényei', 'Brassó bányá', 'Budapesti téglagyár', 'Egyesült téglagyár', 'Egyszerű téglagyár', 'Egyszerű téglagyár', 'Kassa-somodi'.

Hittőrségi társaságok részvényei.

Table listing 'Bécsi birtokos társ.', 'Bécsi érc- és árnívó társ.', 'Első magyar áll.', 'Gazdasági gépgy.', 'Danubius', 'Ganz'.

Vasművek és gépgyárak részvényei.

Table listing 'Athensium', 'Franklin', 'Kosmos', 'Külföldi vállalatok részvényei', 'All. vasmű-üzem', 'Bpesti villamos', 'Első magyar cementgyár', 'Első magyar cementgyár', 'Első magyar szőlő', 'Kőuti vasut', 'Gachwint szeszgy.'.

Közlekedési vállalatok részvényei.

Table listing 'Adria tengeral.', 'Bpesti közuti vas.', 'Első magyar cementgyár', 'Első magyar cementgyár', 'Első magyar szőlő', 'Kőuti vasut', 'Gachwint szeszgy.'.

Sorsjegyek.

Table listing 'Baszár', 'Bécsvárosi', 'Budavárosi', 'Első magyar szőlő', 'Kőuti vasut', 'Gachwint szeszgy.'.

Pénznekem.

Table listing 'Veritas', '16 frankos arany', '20 márkás'.

Külföldi váltók (látra).

Table listing 'Amsterdam', 'London', 'Német piacon'.

Határidőre kötött értékpapírok.

Table listing 'Aranyjárdék', 'Koronajárdék', 'Magy. hitelbank', 'M. ip. és ker. bank', 'Magy. jelzálogbank'.

A budapesti terménytőzsde.

A terménytulajdonosok hangulatának megfelelően alakult az árak és végül a terményüzleti árjegybizottság hivatalosan a következő árfolyamokat állapította meg:

Table listing prices for 'Jegyzetek: Heremag: lucerna 39.-40.- forint', 'Vörös tiszai, alföldi és felvidéki 30.-32.- forint', 'Vörös erdélyi', 'Vörös hánsági', 'Disznószőr: budapesti 49.50-50.- forint', 'Táblaszalonna: légszártított vidéki', 'városi 4 darabos 42.-42.50 forint', '3 darabos 42.50-43.50 forint', 'füstölt 46.50-47.50 forint', 'Szilva: boszniai, szokás szerinti minőség', 'forint, 120 darabos', 'forint, 100 darabos', 'forint, 85 darabos', 'forint', 'forint, 100 darabos', 'forint, 85 darabos', 'forint, 100 darabos', 'forint, 85 darabos', 'forint, 100 darabos', 'forint, 85 darabos', 'forint, 100 darabos'.

A bécsi gabonatorzsde.

Bécs, augusztus 22. (A Budapesti Napló tudósítójának telefonjelentése.)

Jegyzetek: Őszi buza 8.56, tavaszi buza 8.48, őszi zab 5.61, tengeri szeptember-október 5.-5.07, tengeri május-június 5.20 forinton.

A bécsi értéktőzsde.

A mai előtőzsden transvaali háborus hírekre bágyadt volt az irányzat. Az ellátás könnyű, de 1/2 százalékkal magasabb tételek mellett. Banknál 5 1/2 százalék a kuliszákban 4 1/2-5 1/2 százalékos volt az árfolyam.

A déli tőzsdén szilárd volt az irányzat különösen berlini emelkedő irányzatra hitelrészvényekben.

Zárlatok csendes volt az üzlet, de tartott. Páris nagyon szilárd.

Bécs, augusztus 22. (Magyar értékek zárlata.) 4% aranyjárdék 118.10. Tiszai és szegedi kölcsön sorsjegye 140.-. Magyar vasuti kölcsön ezüstben 100.60. Magyar keleti vasuti állami kölcsön 119.75. Magyar leszámitoló és pénzváltóbank 257.-. Rimamurányi vasműrészvény 330.25. Magyar koronajárdék 96.35. 4%-os Magyar földteherm. kötvény 94.50. Magyar hitelbank részvény 390.50. Magyar nyeregemény kölcsön sorsjegye 161.50. Kassa-oderbergi vasuti részvény 184.50. Magyar kereskedelmi bank 1428.

Bécs, augusztus 22. (Osztrák értékek zárlata.) 4% papírárdék 100.-. 4%-os osztrák aranyjárdék 118.25. 1860-iki sorsjegye 137.50. Osztrák hitelsorsjegye 197.-. Angol-osztrák bank 151.75. Bécsi bankkegyesület 271.75. Osztrák-magyar bank 903.-. Déli vasut 74.75. Dunagőzhajósai részvény 398.-. Dohányrészvény 138.75. Császári és királyi arany 5.70.-. Német bankváltók 58.90. 4% ezüst járdék 130.05. Osztrák koronajárdék 100.-. 1884-iki sorsjegye 194.75. Osztrák hitelintézeti részvény 386.-. Unióbank 610.-. Osztrák Länderbank 239.75. Osztrák-magyar államvasut 350.25. Elvbölgvi vasut 258.75. Alpesi bányarészvény 275.50. 20 frankos arany 9.55 1/2. Londoni váltóár 120.62. Bécsi Tramway 459.50. Az irányzat gyengült.

Bécs, augusztus 22. (A Budapesti Napló tudósítójának telefonjelentése. A délutáni magánforgalomban a zárlatok a következők voltak: Osztrák hitelrészvény 385.- Magyar hitelrészvény 391.-. Angol-Osztrák bank 151.-. Unio bank 310.-, Länderbank 240.-, bankkegyesület 272.-, osztrák-magyar államvasut részvény 349.75, északnyugati vasut részv. 245.50, elvbölgvi vasut 258.50, dunagőzhajós részv. -., alpesi bányarészvény 275.-, májusi járdák 100.10, osztrák koronajárdék -., magyar arany -., magyar koronajárdék 96.35 német birodalmi márka készpénz 58.92, ultimóra -., török sorsjegyek 61.25, rimamurányi vasmű 229.- déli vasut -., dohányrészvény 139.-, Napoleon d'or -., Lombard 74.87.

Külföldi értéktőzsdek.

Berlin, augusztus 22. (Tőzsdei tudósítás.) A franciaországi belpolitikai helyzet miatt való aggodalom és a Chamberlain javaslatának visszautasításától való félelem következtében a tőzsde bágyadt irányzatú, gyöngyöz árfolyammal nyit meg. A bank- és iparértekek kivül különösen az olasz papírok hanyatlottak. Később az irányzat lényegesen javult az eleinte nagyon nyomott transvaali vasut emelkedésére. Remélik, hogy Transvaal ellenjavaslatát Angliában barátságosan fogadják meg. Magánleszámitolási kamatláb 4 1/2%. Utolsó pénz 5 1/2 1/8%.

Berlin, augusztus 22. (Zárlat.) 4% papírárdék -., 4% osztrák aranyjárdék 100.10. Elvbölgvi vasut -., Magyar koronajárdék 96.10. Osztrák-magyar államvasut 149.25. Kassa-oderbergi vasut -., Bécsi váltóár 169.45. Magyar vasuti beruházási kölcsön 102.40. Alpesi bányarészvény -., Disconto-Commanidit 204.25. Általános villamosági Edison 204.40. Gelsenkircheni 200.-, Laurakohó 262.75. 4% ezüstjárdék 99.75. 4% magyar aranyjárdék 99.-. Osztrák hitelrészvény 241.50. Déli vasut 33.25. Károly Lajos vasut -., orosz bankjegye 216.40. 4% új orosz kölcsön 99.60. Török dohányrészvény -., Olasz járdék 92.50. Magyar hitelbank -., Dynamit Trust 161.75. Harpeni 136.10. Az irányzat szilárdult.

Hamburg, augusztus 22. (Zárlat.) 4% papírárdék 99.65. 1860. sorsjegye 145.-. Déli vasut 33.25. 4% osztrák aranyjárdék 100.50. Osztrák hitelrészvény 241.30. Osztrák-magyar államvasut 149.-. Olasz járdék 92.90. 4% magyar aranyjárdék 98.70. Az irányzat csendes.

Frankfurt, augusztus 22. (Zárlat.) 4% papírárdék 99.90. 4% osztrák aranyjárdék 100.25. Magyar koronajárdék 96.-. Osztrák-magyar bank 150.80. Déli vasut 33.20. Elvbölgvi vasut -., Londoni váltóár 204.55. Bécsi bankkegyesület 135.80. Villamos részvény 154.80. 8% osztrák aranykölcsön 82.-. 4% osztrák aranyjárdék 99.75. 4%

magyar aranyjárdék 99.20. Osztrák hitelrészvény 241.50. Osztrák-magyar államvasút 149. — Északi vasút —. Bécsi váltóár 169.65. Párisi váltóár 209.83. Unionbank —. Alposi bányarészvény 274. —. Az irányzat szilárd.

Budapest-kőbányai sertéskereskedelmi csarnok jelentése.

Augusztus 22. A sertésüzlet irányzata változatlan. A) Hízott sertések ára: I. A) Magyar elsőrendű: Öreg nehéz (páronként 400 kilogramm felüli súlyban) — kraiérig. Öreg közep (páronként 300-340 kilogramm terjedő súlyban) — kraiérig.

Sertéslelési szám: 1899. aug. 20. napján volt készlet 43 704 darab, 1899. augusztus hó 21. napján felhajtott 224 darab, 1899. évi augusztus 21. napján elszállított 658 darab, 1899. augusztus 22. napjára maradt készletben 42 670 darab.

Kivonat a hivatalos lapból.

Kinevezések. A vallás- és közoktatásügyi miniszter Derzi Géza okleveles tanítót a bágyi állami elemi népiskolához rendes tanítónak, övezgy Karióné Bakits Sarolta okleveles tanítónét a cegledi-berceli állami elemi népiskolához rendes tanítónak.

gyakornokká nevezte ki. — A szegedi ifjúsági helyettes elnöke Nagy Ödön ügyvédjelölt szabadkai lakos és Heinszky Béla végzettségű joghallgató kassai lakos díjas joggyakornokká nevezte ki.

Újvölgyi kamarából. A budapesti ügyvédi kamara közbírává teszi, hogy Kelecsényi Ferenc (I. VIII. József-körút 69. sz.) és dr. Szombathely Antal (I. IV. Múzeum-körút 23. szám) ügyvédek a kamara lajstromába folytatónak felvételtek.

Népmagyarsítónak. Donovanák Sándor királyi aljárősbíró szilágy-somlyói lakos, valamint Katinka, Mária, Béla és Sándor kiskoru gyermekei Dánielre, kiskoru Altenthaler Ferenc nagykanizsai illetőségű ugyanottani lakos Adorjánra, kiskoru Krausz Zoltán, Géza, Aladár, Ödön, Ottó, Sándor és Gyula soproni illetőségű budapesti lakosok Bodorra, Kron Izidor mészalkai illetőségű nagy-károlyi lakos Kertészre változtatták nevüket belügyminiszteri engedéllyel.

Pályázatok. A falocsai törvényszéknél és nagy-bereznai (Beregszász) járásbírósnágnál segédtelevkönyv vezetői állásokra két hét alatt; a törökbecei (Nagy-Becsekerek) járásbírósnágnál írni ki állásra négy hét alatt; — a beregszászi törvényszéknél bírói állásra két hét alatt; — a nagy-szilágyi (Beregszász) járásbírósnágnál írni ki állásra négy hét alatt; — postamesteri állásra Podolinban (Kassa) három hét alatt lehet a folyamódásokat benyújtani.

Napirend.

Naptár. Szerda, augusztus 23. — Római katolikus: Ben. Fülöp. — Protestáns: Farkas. — Görög-orosz: (augusztus 11.) Euclius vt. — Zsidó: Elul 16. — A nap két reggel 4 óra 52 percek. — Nyugszik este 6 óra 40 percek. — A hold két délután 7 óra 22 percek. — Nyugszik reggel 7 óra 47 percek.

A horvát miniszter fogad délután 4—5-ig. Nemzeti múzeum: Képtár és a néprajzi osztály (Csillag-utca 15. sz.) nyitva délelőtt 9—1-ig. Többi tárai 1 korona belépés díj mellett megtekinthetők. Iparművészeti múzeum és az iparművészeti társulat állandó bazárja nyitva délelőtt 9—1-ig.

Közlekedési Múzeum a Városligetben, nyitva délelőtt 9—12-ig és délután 3—5-ig. Az összes könyvtárak zárva vannak. Magyar Kereskedelmi Múzeum. Allandó kiállítás. Kereskedelmi-történeti múzeum és keleti mintatár az Iparcsarnokban délelőtt 9—12-ig és délután 3—6-ig nyitva.

Teknőloai iparmúzeum nyitva délelőtt 9—12-ig és délután 3—5-ig.

A Hódmezővásárhelyi. Fisenhut Ferenc orvosi körkére. Látható Városliget, Andrásrsvt végén, reggel 9 órától este 5 óráig. Belépés díj 50 krajcár, gyermekjegy 20 krajcár.

Alföldi nyitva egész nap.

Időjelzés.

A m. kir. országos meteorologiai intézet jelentése. — Budapest, augusztus 22.

Az időjárás helyzet csupán annyiban változott, hogy a légnomás maximuma még nagyobb terjedelmet öltve, már majd egész Európára kiterjedt; a minimum északra-keletre elvonulóban van, az olaszországi sekély depresszió valamivel délebbre húzódt.

Az idő Európában még jobban felhős ugyan, de tulajdonban száraz; nagyobb esők csak a Földközi tenger partvidékéin voltak. A hőmérséklet még mindig a normális alatt.

Hazánkban csupán az északi Kárpátokban volt eső, a hőmérséklet kissé emelkedett ugyan, de az évszakhoz képest még mindig alacsony.

Küldés: Talányonban száraz és melegebb idő várható.

Viz állás.

Table showing water levels (Viz állás) for various locations in Hungary, including Tisza, Körös, and other rivers, with columns for dates (aug. 21, 22) and measurements.

Magyar Könyvtár.

Szerkeszti: Radó Antal.

Eddigi megjelent füzetekben a következő ismeretterjesztő: történeti, irodalom- és műtörténeti, bölcsészeti, természettudományi, szónoki munkák és utleírások jelentek meg:

- „Anonymus.” Béla király névtelen jegyzőjének könyve a magyarok tetteiről. Ford. Szabó Károly. Javította és bevezette Mika Sándor. (30. sz.) Áldásy Antal. Pázmány Péter élete. Képekkel. (63. sz.) Cicero. Az öregségről. Ford. Fábán Gábor, javította Latkóczy Mihály (65. sz.) Cserey Mihály történelméről, szemelvények. Rendezte Angyal Dávid (120. sz.) Deák Ferenc 1861-iki első felirati beszéde. (26. sz.) Falk Miksa. Erzsébet királynéról. Vsszaemlékezések. (64. sz.) Flammarion Camille. Csillagok esték. Ford. Tóth Béla. (37. sz.) Graza György. 1848. március 15. (32. sz.) Jókai Mór. Emlékbeszéd Rudolf trónörököséről és egyéb beszédek. (46. sz.) Kölesy Ferenc válogatott beszédei. Radnai Rezső bevezetésével. (61. sz.) Keleti Károly. Markó Károly. 4 képpel. (97. sz.) Kossuth Lajos 1848. júl. 11-iki beszéde a haderő megajánlása ügyében. (36. sz.) Nansen Fridthof. Éjen és jégen át. I. rész. A Fram utja. (77. sz.) Rövid. ford. Dr. Brózik Károly. Nansen Fridthof. Éjen és jégen át. II. rész. A szánut. Rövid. ford. Brózik K. (78. sz.) Petőfi Sándor. Utj rajzok. (14. sz.) Petőfné Szendré Julia naplója és levelei. Jókai Mór előszavával. (49. sz.) Plutarchos Perikles. Ford. Kacsokics K. (73. sz.) Szaldár János. Siralmas krónikája. Kiadta Angyal Dávid. (68. sz.) Megrendelésnél elég a füzet számára hivatkozni.

Egy-egy szám ára 15 kr.

Az ár beküldése után bármely füzetet bérmentve küld

A „Budapesti Napló” kiadóhivatala, József-körút 18. szám.

de megszerezhető bármely hazai könyvkereskedésben is.

Haszonbérbeadás.

Hontvá megyében: Szud. Egyházm. Bácsfalu, Drazsi. Kökeszi, Sirak. Gyürki, Terbec és Nógrádvarmegyében: Borsos-Berinka, Berki, Romhány, Felső-Bodon közcségek területén fekvő, kiskoru ifju SEMBERY ISTVÁN tulajdonát képező szántó-földekből és ezenkívül kert, park, rét, szőlő, legelő, kút, kőbánya és erdőből álló 6000 hold (holdiát 1200 0/1-ével számítva), területi ingatlanok egészen vagy részletekben, a rajta levő urasági lakok és összes gazdasági épületekkel együtt, Hontvármegye árszámlájának 11334/1898. szám alatt kelt végzése folytán 1899. október hó 1-től kezdve egymástól köv. tized nyolc évre, azaz 1907. évi október hó 1-ig terjedő időre haszonbérbe adnánk. A haszonbérbeadás az előre megállapított haszonbérleti feltételek mellett zárt ajánlat után fog eszközölni.

Sántha Béla mint kk. ifju Sembery István gyámja.

HEIM-féle Meidinger-kályhák.

A feltaláló dr. Meidinger tanár által kizárólag jogosított HEIMH., BUDAPEST ÉS BÉCS, cs. és kir. udv. szállító. Kiténő hírnevű cs. és kir. kiz. szabad. kályháink

Budapest, Thonet-údv. kapukhoz.

Azok a szenvedő férfiak, kik sok más szerrel való próbálgatás után használták a Dr. EGGER-féle

injecció Hamamelis Virginica-t, meggyőződtek arról, hogy ezen szer felülmúlja hatásában a többi hasonló készítményeket, mint hogy húgysóbántalmakat legrövidebb idő alatt gyógyítsanak.

Dr. Egger-féle injecció ára 70 kr. Vidékre a pénz előleges beküldése mellett bérmentve 1 ft 5 kr., két üve; 1 ft 75 kr. Fő- és széküldési rátkr: Gyógyszertár a „NADORHOZ”, Budapest, VI., Váci-körút 17.

GUMMI és hathalyu tucatonként 3, 4, 5—10 ft-ig.

Capote americane (rövid) 1—6 ft-ig tucatonként. Női különlegesség 1.80—2 ft-ig darabja. Női övszívecskék tucatra 2—8 ft-ig. Mintagyjtemény urak számára (25 db) 5 forint.

Rothauser M. Ignác és fia Budapest, Király-utca 6/N. sz.

Naschitz intézet. Budapest, Andrásy-ut 34. szám. Nyilvánossági joggal ellátott Minta elemi iskola, hat osztályu FELSŐBB leányiskola. Államilag érvényes bizonyítványok. Kiténő uternátus. — Előjegyzések és beíratások mindennap. Felvilágosítást ad az igazgatóság. Budapest, Andrásy-ut 34. sz.

Univ. Med. Dr. Czinczár J. Berygszász, borypólis, neml- és húgysóvult bántalmak kápeííteit szakorosa. Gyógyít gyors és biztos sikerrel, kényelmes módon úgy nőknél, mint férfiaknál mindennemű a neml betegség és e nyeneség állapotok elnovezése alatt öszszefoglalt bármely régi kelutó bántalmakat, továbbá bármínő hórbetegséget és szépségihát a külföld által elismert legújabb kitünő módszereivel. Lakik: Budapest, VII., Kerepesi-ut 14. I. em. Rendel: délelött 10—1-ig, délután 3—7-ig. Külön várótermék hóigyek és urak részére. Lvelekre azonnali válasz.

Dr. Palócz intézete Budapest, Kerepesi-ut 10. (félemelet). Rendelés 10—12-ig, 3—5-ig. Gyógykezelés egész napon át. Díjazás mérskölt. Froopokus ingyen. T-pas és kényelmes gyógytermék. Külföldi és női osztályok. Kiténő eredmények még kórártikus (idült) betegségeknél is. Ugyanitt kapható: Népszérvet orvosi tanácsadó: Irta Dr. Palócz. Ára 3 korona. Betegzés (inhálicás), Villamozások mindenneml.

Színházak, szórakozó helyek.

NEMZETI SZÍNHÁZ,
M. KIR. OPERAHÁZ.
VIGSZÍNHÁZ.
Szünet.

NÉPSZÍNHÁZ.

Szerda, 1899. évi augusztus hó 23-án.

A görög rabszolga.

Operett 3 felvonásban. Szövegét írta Owen Hall. Fordította Makai Emil és Pásztor Árpád. Zenéjét szerzette Sidney Jones.

Személyek:

Antonia	Radványi K.	Diomed	Raskó
Iris	F. Hegyi A.	Silvius	Lubinszky
Pomponius	Solymosi	Manlius	Ujvári
Heliódorus	Kovács	Iulius	Várnai
Aspasia	Küry	Curius	Ternyei
Archias	Kenedich	Melanopia	Izsóné

Kezdetre 7 1/2 óraker.

MAGYAR SZÍNHÁZ.

Szerda, 1899. évi augusztus hó 23-án.

A Gyurkovics lányok.

Életkép 4 szakaszban. Irta: Herceg Ferenc.

Személyek:

Gyurkovicsné	Szilassy	Liza	Gombaszögi
Katinka	Rózsa	Klári	Váradi
Sári	Aranycs	Radványi	Molnár
Ella	Bilkei	Gida	Rózsahegy
Mici	Rákai	Horkay	Ráthonyi
Terka	Galambo	Sándorffy	Füredi

Kezdetre 7 1/2 óraker.

FŐVÁROSI NYARI SZÍNHÁZ.
a Krisztinavárosban.

Szerda, 1899. évi augusztus hó 23-án.

Ujházi Ede mint vendég

Pont Biquet család.

Vigjáték 3 felvonásban. Irta: Bisson Alexander.

Kezdetre 7 óraker.

VÁROSLIGETI SZINKÓR.

Szerda, 1899. évi augusztus hó 23-án.

Dreyfus, az Ördögziget áldozata.

Alkalmi szenzációs színjáték hét képmű, hiteles adatok nyomán írta Deréki Antal.

Személyek:

D'Arras	Haday	Patty	ifj. Polgár
Walsin	Keszler	D'Abbeville	Árkosy
Piquart	Bihari	Henry	Sajó
Dreyfus	Hidvégi	Lucie	Föld Irén
	Mohrenheim	Fehérvári.	

Kezdetre 7 óraker.

KISFALUDY SZÍNHÁZ.

Ó-Budán.

Szerda, 1899. évi augusztus hó 23-án.

Sulamit, Jeruzsálem leánya.

Keleti opera 4 felvonásban. 7 képmű. Irta: Goldfaden Dávid. Zenéjét szerzette: Dávidson Emánuel.

Személyek:

Monaach	Radó S.	Abigail	Kápolnai
Sulamit	Kövessyné	Zigilang	Tukoray
Absolon	Érczkövy	Ezriel	Tarján

Kezdetre 7 1/2 óraker.

Somossy Mulató

Albrecht Ferenc, bérlő.

A mulató 16 fokra szellőztetve van.

Kezdetre 1/2 óraker, vége 12 óraker.

Ma szenzációs siker!

Der Heiratsschwindler

bohózat 1 felv. Buchbinder B.-tól.

Szenzációs!!! Szenzációs!!!

Billward Leo jongleur comique.

Syr Carola excentrikus énekesnő.

Arry-Harry zenebohó.

Syrénn nővérek énekkettős.

Milton fivérek a 3-szoros nyujtón.

Visinszkaja Anna nemzetközi énekesnő és transzformációs táncosnő.

Kline Sándor hasbeszélő, járó automataival.

A mulató villamos világítását Wüste és Rupprecht cég építette saját telep eszközzel.

Jegyek elővételben kaphatók Weiss A. nagy dohánytözsdejében Károly-körút 26.

Özv. Gyolcs Antalné vendéglője

Zöldfa-u. 30. Szerb-utca sarkán.

Kitűnő magyar konyha, a legjobb minőségű kőbányai sörök, valamint saját termesű, tisztán kezelt borok kimerése.

Minden szerdán cigánypescenye, — minden pénteken halász-lé és turóseszsa.

Pontos kiszolgálás. Mérsékelt árak.

Előfizetési jegyfüzetek 10% engedménnyel.

Deutsch F. Károly

legjobban ajánlja az uri közönségnek ruhabérleti rendszerét.

Budapest, Andrassy-ut 1.

Nevelő- és tanintézet nyilvánossági joggal RÁKOS-PALOTÁN, (Budapest mellett.)

Vasut-, posta- és távírdai állomás. Az intézet áll: VIII. osztályu főgimnázium. VI. osztályu polgári és IV. osztályu elemi iskolából. Az intézet egy nagy parkban fekszik. **Kitűnő tanterv. Alamerélyes bizonyítványok. Gondos felügyelet. Jó táplálék. Idegen nyelvek tanulása. Nevelési díj mérsékelt.** A tanulók lehetnek bennlakók, félkiosztosok és bejárók. Ismertető és bővebb főlvilágosítás azonnal kapható.

Wagner Manó,
intézet-kezelő, igazgató.

LINOLEUM egész helyiségek padlózására, Linoleum-szőnyeg, Linoleum-futó

LINOLEUM MILDNER H. Szőnyeg-raktár: Budapest, IV., Váci-utca 3

az egészségügyileg legjobbnak elismert, legolcsóbb és legtartósabb padlófedés, pormentes, szeszfogó, ruganyos, hasadégmentes és tartósabb, mint bármely más padlózat.

Sneidig egyenruhákat készít

BLUM SÁNDOR
Budapest,
Váci-utca 12. szám.

A kőbányai Királysöröző Goliát Malátasöre

gyógyhatása mellett a legkellemesebb üdítő ital. Ajánlások: Dr. Korányi, Dr. Kétyl budapesti, — és Dr. Benedikt bécsi egyetemi tanár uraktól.

Reményi hegedű
10kál, vonóval 7.—, 8.—, 10.—, 15.—, 20 frt és feljebb.

Reményi cellói 12.—, 15.—, 25.—, 30.— frt és feljebb.

Reményi cimbalmai 40.—, 50.—, 60.—, 80.—, 100.—, 120.—, 150.— frtől 500 frtig.

Reményi m. kir. szab. műhangszer ipartelepe
Budapest, Király-utca 44/1.
Legdusabb raktár az összes hangszerek és alkatrészekben.

Képes árjegyzék ingyen és bérmentve. Kivitel nagyban és kicsinyben.

3 frt, **2** frt, sőt **1** frt

havi lefizetés mellett bárki beszerezhet értékes sorsjegyeket, melyeknek mindegyike okvetlenül kihúzhatik.

Huzás már szept. 1-én.
Felvilágosítást ad bárkinek:

BEIFELD JOZSEF bankháza
Budapest, Károly-körút 1. szám.
Alapított 1874. Alapított 1874.

MEIDINGER kályhagyár
Ehrlich J. és H.
Budapest—Bécs.
BUDAPEST, IX, Lónyai-utca 15
Eredeti Meidinger rendszerű töltő, szabályozó és szellőző, valamint új szerkezetű, kizárólag fűtési kályhák.
„Ideal” kiz. szab. szabályozó, töltő és fűzőkályhák.
Szab. Siemens-Ehrlich-féle kaszárnyakályhák. Új szerkezetű Meidinger Caloriferes-ek cserépburkolattal.
Központi légfűtések és szellőzők.

Ki ne volna kíváncsi a jövőjére?

Mit rejt magában a sors számunkra, mi fog történni velünk késő évek múltán?

A cigány-jósno

a kártyahúzás és kártyavetés művésze

belé enged pillantásunk a titokzatos jövőndöbe. Nemcsak érdekes és tanulságos, hanem mulattató könyv is.

Leányok, asszonyok kedvelt szórakoztatója
Ára színes borítékban 50 kr.
Felette érdekes:

A fölülmulhatlan ezermester bűvész-kamrája.

Mindenféle érdekes bűvészi mutatványokkal.
Ára 30 kr.
Megrendelhetők a Budapesti Napló kiadóhivatalában.
A portó előleges beküldésekkel a könyv bérmentve küldetik.

Ös-Budavára.
Ma Szerdán, 1899. augusztus 23-án.

Uj! Uj! Uj!

Ganivet.

O-Kabé Regnis Carmencitta.
Uj! Uj!

Yara.

Black és White
a 10 órai varieté előadásban.
Megelőzőleg 8 órától kezdve Operette, vigjáték, ballet.
Belépődij este 7 óráig 30 krajcár, azután 50 kr.
Mérsékelt áru belépőjegyek a dohánytözsdekben kaphatók.

BUTOR részletfizetésre!

Állami és városi tisztviselők, katonatisztek, egyházközségek, valamint más hitelképes egyének kedvező fizetési feltételek mellett kapnak szállásdíj-számlamánnyal asztalos- és kárpított bútorekat.

Dósa Kálmán Bpest, Erzsébet-tér 18. sz.
Sas-utca sarok, I. em.
Árjegyzék 25 kr. levéljegy beküldése ellen bérmentve küld fenti cég B. osztályán. 5167

